Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН.
№ 20 (14.486).
25 ЯНВАРЬ 1970 ЙИЛ, ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

Ленин юбилейига 87 кун қолди

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА УМУМХАЛҚ МУСОБАҚАСИ

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

1969 ЙИЛ СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш ва беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб беш йилликнинг тўртинчи йили — 1969 йилда ижтимоий ишлаб чиқариш ва халқ фаровонлигини янада ўстиришга муваффақ бўлдилар.

Қуйидаги маълумотлар халқ хўжалигининг ўсиш суръатларини кўрсатиб беради:

	1969 йилда 1968 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Истеъмол ва жамғариш учун фойдаланилган миллий даромад	106
Саноат маҳсулоти	107
Шу жумладан	
«А» группаси	106,9
«Б» группаси	107,2
Қишлоқ хўжалик маҳсулоти	97
Давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш	109
Капитал маблағ сарфлаш	104
Транспорт ҳамма турларининг юк обороти	104,4
Ишчи ва хизматчилар сони	103
Меҳнат унумдорлиги:	
саноатда	104,8
колхоз ва совхозларда	97
қурилишда	103
темир йўл транспортида	103
Халқ хўжалигида олинган фойда (таққослаб олинган нархларда)	107
шу жумладан саноат фаолиятидан	110
Халқ хўжалигида иш ҳақи фонди	107,4
Ижтимоий истеъмол фондлари	107
Ишчи ва хизматчиларнинг пул билан олган ўртача иш ҳақи	103,9
Колхозчиларнинг меҳнат ҳақи	103,8
Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда меҳнаткашларнинг реал даромадлари	105
Чакана товар обороти	107,4
Ташқи савдо обороти	109
Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишлар ҳажми	118
Уй-жой фондларини фойдаланиш учун топшириш	100,4
Мактабгача тарбия муассасаларидаги болалар сони	104
Куни узайтирилган мактаблар ва группалардаги ўқувчилар сони	116
Олий ўқув юртларидаги студентлар сони	102
Махсус ўрта билим юртларидаги ўқувчилар сони	100,9
Олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш	100,8
Ўрта махсус ўқув юртларига ўқувчилар қабул қилиш	104
Касалхоналардаги ўринлар сони	103,6

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида КПСС XXIII съездининг асосий кўрсаткичларни кўпайтириш — миллий даромад, саноат ишлаб чиқаришнинг ҳажми, транспорт юк обороти, чакана товар обороти, аҳолининг реал даромадлари, ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи, колхозчиларнинг меҳнат ҳақи юзасидан берган директивалари муваффақиятли бажарилди. Шу билан бирга ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи ҳамда колхозчиларнинг меҳнат ҳақини ошириш юзасидан директиваларда 1970 йилга мўлжалланган топшириқларга шу йилнинг ўзидаёқ эришилди.

1969 йилда корхоналарни ва халқ хўжалиги тармоқларини планлаштириш ҳамда иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига кўчириш давом этди. Бу эса ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга ёрдам берди.

I. САНОАТ

Саноат маҳсулотини реализация қилиш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилигини ишлаб чиқариш йиллик плани бажарилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш 7 процент кўпайди.

Бутун халқ хўжалигида техникани тараққий эттиришни таъминловчи саноат тармоклари — электроэнергетика, машинасозлик, химия ва нефть химияси саноати тезроқ суръатлар билан ривожланди. Маданий-маиший ва рўзгор учун керакли товарлар ишлаб чиқариш анча кўпайди.

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида саноат маҳсулоти директиваларга мувофиқ беш йиллик планда шу йилларга мўлжалланган 36—38 процент ўрнига умуман сал кам 39 процент ортди.

Саноатдаги айрим тармоқларнинг маҳсулоти 1968 йилдагига нисбатан қуйидаги миқдорларда кўпайди:

электроэнергетика	9 процент
Ёқилғи саноати	5 »
Қора ва рангли металлургия	4 »
Химия ва нефть химияси саноати	10 »
Машинасозлик ва металл ишлаш	12 »
Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза—қоғоз саноати	3 »
Бинокорлик материаллари саноати	4 »
Енгил саноат	6 »
Озиқ-овқат саноати	4 »
Маданий-маиший ва рўзғор учун керакли товарлар ишлаб чиқариш	13 »

Йил охирига бориб 36 минг саноат корхонаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасида ишлади. Бу корхоналар бутун саноат маҳсулотининг 83,6 процентини ишлаб чиқарди ва фойданинг 91 процентдан кўпроғини берди.

Қуйидаги маълумотлар айрим министрликлар бўйича маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилишини ва ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатларини кўрсатади:

	Йиллик плаининг бажарилиш проценти	1969 йилда 1968 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	102	109
СССР Нефть қазиб чиқариш саноати министрлиги	101	106
СССР Нефтни қайта ишлаш, қазиб чиқариш ва нефть-химияси саноати министрлиги	100,5	107
Газ саноати министрлиги	95	108
СССР Кўмир саноати министрлиги	102	103
СССР Қора металлургия министрлиги	99,94	103
СССР Рангли металлургия министрлиги	100,1	107
СССР Химия саноати министрлиги	99,1	111
Оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министрлиги	100,8	107
Электротехника саноати министрлиги	102	109
Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	101	110
Станоксозлик ва инструментал саноати министрлиги	101	109
Асбобсозлик, автоматлаштириш ва бошқарув системалари воситалари министрлиги	104	119
Автомобиль саноати министрлиги	101	110
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	100,4	108
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлик министрлиги	100,7	111
Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ҳамда рўзғор асбоблари министрлиги	100,6	111
СССР Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлиги	99	103
Целлюлоза-қоғоз саноати министрлиги	98	106
СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	98	105
СССР Енгил саноат министрлиги	100,1	106
СССР Озиқ-овқат саноати министрлиги	101	105
СССР Гўшт ва сут саноати министрлиги	95	100,9
СССР Балиқ хўжалиги министрлиги	100,8	110
Медицина саноати министрлиги	102	115
СССР Министрлар Советн ҳузуридаги Микробиология саноати бош бошқармаси	100,5	105

Иттифоқдош республикаларининг бутун саноатида (иттифоқ қарамоғидаги саноат ҳам шу ҳисобга киради) маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши ва ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари қуйидагича бўлди:

	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1969 йилда 1968 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
РСФСР	100,4	107
Украина ССР	101	108
Белоруссия ССР	102	111
Ўзбекистон ССР	98	100
Қозоғистон ССР	99	106
Грузия ССР	100.7	108
Озарбайжон ССР	99	105
Литва ССР	102	112
Молдавия ССР	103	109
Латвия ССР	103	107
Қирғизистон ССР	99.6	108
Тожикистон ССР	99.4	104
Арманистон ССР	101	111
Туркманистон ССР	94	101
Эстония ССР	102	108

Бир қанча районларда об-ҳаво шароитининг ноқулай келиши ва табиий офатлар, қишлоқ хўжалик хом ашёси билан таъминлашдаги қийинчиликлар, қувватларни ишга тушириш планининг бажарилмай қолганлиги кўп корхоналарнинг ишига салбий таъсир килди.

Қуйидаги маълумотлар умуман мамлакатда натура ҳисобида қанча маҳсулот ишлаб чиқарилганлигини кўрсатади:

	1969 йилда ишлаб чиқарилгани	1969 йилда 1968 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергияси — миллиард киловатт соат	689	108
Нефть — миллион тонна	328	106
Газ — миллиард кубометр	183	107
Кўмир — миллион тонна	608	102
Шу жумладан коксланувчи кўмир	161	105
Чўян — миллион тонна	81,6	104
Пўлат — миллион тонна	110	104
Прокат — жами — миллион тонна	87,5	103
Шу жумладан тайёр прокат	76,2	103
Пўлат қувурлар:		
миллион метр	1819	104
минг тонна	11548	103
Темир рудаси — миллион тонна	186	105
Минерал ўғитлар — миллион тонна: таркибидаги озиқлантирувчи моддаларни 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда	10.8	105
Шартли бирликларда	46,0	106
Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари — минг тонна: дастлабки таъсир кучини 100 процентга айлантириб ҳисоблаганда	157	115
шартли бирликларда	277	114
Кальций содаси — минг тонна	3462	105
Каустик сода — минг тонна	1813	109
Олтингугурт кислотаси — минг тонна	10664	105
Пластик масса ва синтетик смола — минг тонна	1452	112
Химиявий тола — минг тонна	583	105
Автомобиль ва мотоцикл покришкалари — миллион дона	32.6	103
Турбиналар — миллион киловатт	15,1	96

(Давоми иккинчи бетда).

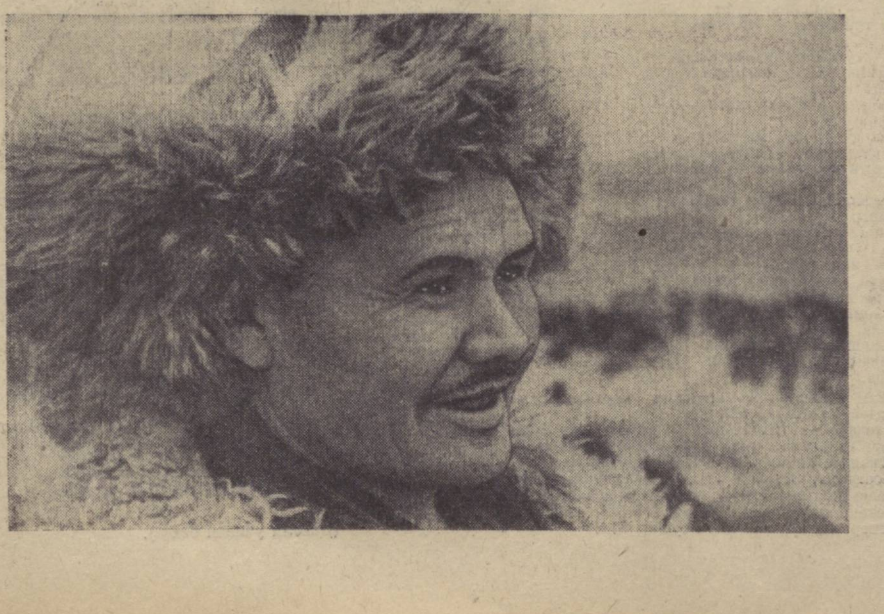

Конимех районидаги илғор «Коммунизм» совхозининг чорвадорлари юбилей олди мусобақасига қўшилиб, ҳамма молларни қишдан соғлом олиб чиқиш ва ҳар юз бош совлиқдан 120-130 тадан қўзи олишга аҳд қилишган. Йирик хўжаликнинг етмиш мингдан кўпроқ қўй-қўзиси бор. Совхоз бойлигини кўпайтиришда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони коммунист Уролбой Мамбетовнинг (юқоридаги суратда) ҳиссаси катта. У ҳар юз бош совлиқдан 160 тадан қўзи олишга сўз берган. Моҳир чўпоннинг мусобақадоши Таувалди Кукенов ҳам юксак марраларни кўзлаяпти. Ўртоқ Кукенов (пастдаги суратда) ҳар юз бош совлиқдан 165 тадан қўзи олмоқчи.

А. Горокрик ва А. Усмонов фотолари, (ЎзТАГ).

ОЛМАЛИКДАГИ ЖАСОРАТ

С. ИБРОҲИМОВ,
Ўзбекистон ССР қурилиш министри.

Жонажон республикамизни химия саноати барқ уриб ривожланган ўлкага айлантиришда қурувчиларимизнинг ҳам ҳиссаси катта. Сўнгги йилларда Фарғона азот ўғитлари заводи, Навоий химия комбинати сингари йирик корхоналар қад кўтарди. Чирчиқ электрохимия комбинати, Қўқон ва Самарқанд суперфосфат заводларида янги цехлар ва ускуналарни бунёд этдик. Бундан тахминан бир йил муқаддам яна бир катта ишга — Олмалиқ химия заводини қуришга қўл урдик. Йилига саккиз юз минг тоннадан ортиқ аъло сифатли концентрат ўғит тайёрлайдиган бу корхонани бир йил ичида қуриб туғаллашимиз лозим эди. Аслида бундай корхоналар икки-уч йилда бунёд этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети Олмалиқ аммофос заводи қурилишини умумхалқ қурилиши деб эълон қилдилар. Ўзбекистон комсомолининг даъвати билан Олмалиқ яқинидаги янги завод тушадиган ерга қалби олов ёшлар кела бошлади.

Корхонани қуришни Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Алмаликсвинецстрой» тресги ўз зиммасига олди. Маълумки, бу трест йирик саноат корхоналари тиклашда катта тажриба орттирган. Олмалиқ қурувчилари «Узоргтехстрой» тресги мутахассислари билан ҳамкорликда иш режасини пухта қилиб тузиб олдилар. Ана шу режа асосида мукаммал тармоқ графиги тузилди. Бу ҳужжат ҳамма қурувчи ва монтажчи ташкилотлар фаолиятининг йўлчи юлдузи бўлди. Тармоқ графигини дастуруламал қилиб олган қурувчилар ҳар ҳафтада қилинган ишни таҳлил қилиб бордилар. Кейинчалик, 1969 йилнинг ноябрь ойига келиб, яъни асосий қурилиш-монтаж ишлари ниҳоясига етиб қолганда қурилиш штаби кенгашларни ҳар куни ўтказиб турди. Бу эса масалаларни зудлик билан, ишнинг кўзини билиб ҳал қилиш имконини берди.

Завод қурилишида Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг ташкилотлари жуда кўп иш бажардилар. Қурилишда Иттифоқ министрлигига қарашли ташкилотлар ҳам ғайрат билан ишладилар. Олмаликдаги саноат-техника ускуналари монтажи ва пўлат-ускуналари монтажи бошқармалари бир неча миллион сўмлик юмушларни бажардилар.

Олмалиқ аммофос заводи ноёб технология ва ускуна билан жиҳозланган ғоят нозик ва мураккаб корхонадир. Корхона қурилишида ўн минг тоннадан ортиқ металл конструкция ўрнатилди. Худди шу миқдорда йиғма темир-бетон конструкциялар монтаж қилинди. 30 минг тонна технологик ва ностандарт ускуналар жой-жойига қўйилди.

Корхона қурилишида жон куйдириб ишлаган айрим трест коллективлари ҳақида қисқагина гапириб ўтмоқчиман. Тошкент область махсус транспорт қурилиши трести ишчи ва мутахассислари монтаж ишларини бошлашдан илгариги юмушларни пухта бажардилар. Ишлар кўчма график асосида ташкил этилди Участкаларда кеча-кундуз иш борди. Натижа эса равшан кўриниб турибди: 35 километр ерости инженерлик коммуникациялари, 7 километр темир йўл ётқизилди.

Қурилишни механизациялаш биринчи трест коллективи ер қазиш, тупроқ суриш ишларини адо этди. Ҳамма ишлар тармоқ график асосида муддатида бажарилиб турди. Трест коллективини тоғни сурган азаматлар десак арзийди. Чунки, улар юз минг кубометр тупроқ қазиб чиқардилар.

Қурилиш индустрияси корхоналари ускуналарни ўз вақтида етказиб турдилар. Бу ўринда Тошкентдаги иккинчи, Оҳангарондаги саккизинчи ва Олмалиқдаги бешинчи темир-бетон буюмлари заводлари ишчилари ва инженер-техник ходимларининг самарали ишини айтиб ўтмоқчиман. Туйтепа металлконструкциялар заводи ҳам қурилишга неча минг тонналаб металл конструкцияларни маҳтал қилмай жўнатиб турди.

Коммунист ва комсомоллар энг оғир участкаларда ишладилар. Улар мусобақани ташкил этдилар, коллективга бош бўлиб жуда мураккаб ускуналар ва конструкциялар монтажини амалга оширдилар.

Олмалиқ химия заводи қурилишида ҳам конструкциялар, ҳам технологик ускуна бир вақтнинг ўзида монтаж қилинаверди. Илгари қурилиш практикасида сира бунақа бўлмаган эди. Қурувчи билан ёнма-ён туриб монтажчи, электрчи, сантехник, механизатор бир-бирининг қўлтиғига кириб бир-бирига ёрдам бериб ишлашди. Ана шу ноёб қурилишда ишлаётган ҳар бир ишчи ва инженер-техник ходим химия саноати паҳлавонини бунёд этаётганидан фахрланар экан, бу меҳнат унумдорлигининг ортишида, иш сифатини яхшилашда ва ҳамманинг бир ёқадан бош чиқариб ишлашида қудратли бир омил бўлди.

Қурилишда минг-минглаб одамлар ишлади. Мен бу кичкина мақолада уларнинг айримлари ҳақида гапириб ўтай. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, комплекс бригада бошлиғи Низом Ғозиқулов қурилишнинг биринчи кунидан бошлаб завод ишга тушгунча тер тўкиб ишлади. Унинг бригадаси смена топшириқларини муттасил ошириб бажарди. Коммунист, бульдозерчи В. Бурхонов, монтажчилар бригадасининг бошлиғи В. Короленко каби ўртоқлар ҳалол меҳнатлари билан донг таратдилар.

Қурилишда касби-кори турли хил бўлган икки мингдан ортиқ бинокор жон куйдириб ишлади. Бугун уларнинг юзи ёруғ. Партия ва халққа берган сўзларининг устидан чиқишди: Олмалиқ химия заводи қуриб битказилиб маҳсулот бера бошлади. Бу улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига қурувчиларнинг туҳфасидир.

МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Республика Қурилиш министрлиги трестлари 1969 йил тўртинчи квартал планини асосий кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарди ва ёрдамчи пудратчи ташкилотлар билан бирга буюртмачиларнинг фаол иштирокида фақат шу кварталнинг ўзида республика халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқлари бўйича 48 та асосий саноат объектлари ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга туширди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг «Олмалиқ химия заводи қурилишини жадаллаштириш ҳақида»ги қарори муваффақиятли бажарилди. Республика химия саноатининг гиганти—Олмалиқ химия заводи маҳсулот бера бошлади. Фарғона шаҳрида Ўрта Осиёда энг йирик — йилига 5 миллион жуфт пойафзал ишлаб чиқарадиган фабрика, Наманган областида Чодак кон-саралаш комбинати ишга туширилди. «Ташавтомаш» заводида трактор ишлаб чиқарадиган технологик линия фойдаланишга топширилди. Минерал ўғит ишлаб чиқариш, ғаллани қайта ишлаш ва сақлаш бўйича қўшимча қувватлар ва яна бошқа кўп саноат объектлари ишга туширилди.

Мактаб бинолари ва соғлиқни сақлаш объектларини фойдаланишга топшириш йиллик плани ошириб бажарилди. 1969 йил давомида 14872 ўринли 27 мактаб биноси ва 902 ўринли касалхоналар фойдаланишга топширилди.

Пудрат қурилиш-монтаж ишлари квартал плани 120 процент бажарилди, меҳнат унумдорлигини ошириш, қурилишнинг таннархини арзонлаштириш тўртинчи квартал топшириқлари ортиғи билан адо этилди.

1969 йилнинг якунловчи кварталида эришилган натижалар учун республика қурилиш министрликлари ва муассасалари бўйича социалистик мусобақа якунларига қараб Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми, Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи топширилди.

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

Турбина генераторлари — миллион киловатт	12,7	87
Ўзгарувчан ток электр двигателлари — миллион киловатт	34,1	100,9
Металл қирқувчи станоклар—минг дона	206	102
Темирчилик — пресс машиналари — минг дона	42,7	101
Автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси приборлари, воситалари — миллион сўмлик	2562	118
Металлургия ускуналари — минг тонна	319	99
Нефть аппаратлари — минг тонна	123	98
Химия ускуналари ва уларнинг запас қисмлари — миллион сўмлик	464	104
Магистраль — секция тепловозлари	1464	98
Магистраль электровозлар — минг от кучи	2346	95
Юк ташувчи магистраль вагонлар — минг дона	50,2	105
Автомобиллар — минг дона	844,3	105
Шу жумладан:		
юк автомобиллари	504,5	106
енгил автомобиллар	293,6	105
Автобуслар	46,2	109
Тракторлар — минг дона	442	104
Қишлоқ хўжалик машиналари—жами — миллион сўмлик	1979	111
Қишлоқ хўжалик машиналарининг запас қисмлари — миллион сўмлик	247	99,1
Дон ўриб оладиган комбайнлар — минг дона	94,5	93
Пахта териш машиналари — минг дона	9,8	127
Экскаваторлар — минг дона	29,3	109
Бульдозерлар — минг дона	33,3	112
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлаганидан ташқари) — миллион кубометр	273	99
Қоғоз — миллион тонна	4	102
Цемент — миллион тонна	89,8	103
Йиғма-темир бетон — миллион кубометр	76	104
Иморатбоп ғишт — миллиард дона	40	99,3
Шифер — миллиард шартли тахта	5,2	101
Тунука — миллион квадрат метр	1246	106
Дераза ойнаси — миллион квадрат метр	217	102
Газлама — миллион квадрат метр:		
ип газлама	6210	102
жун газлама	617	106
Зиғир толасидан тўқилган газлама	674	99,7
шойи газлама	1026	108
кийим-кечак — миллиард сўмлик	14,4	111
Ички кийимлик трикотаж — миллион дона	820	99,2
Устки трикотаж — миллион дона	363	120
Чарм пойафзал — миллиард жуфт	635	106
Гўшт — жами — миллион тонна	11,6	100
шу жумладан саноатда ишлангани	6,4	97
Колбаса маҳсулотлари — миллион тонна	2,2	100,1
Озиқ-овқат балиқ маҳсулоти — миллиард сўмлик	2,1	116
Мол ёғи, пишлоқ ва сут маҳсулотлари сутга айлантириб ҳисоблаганда — миллион тонна	44	99,9
Шакар — жами миллион тонна	10,3	96
шу жумладан қанд лавлагидан тайёрланган шакар	9,3	103
Ўсимлик мойи — миллион тонна	3	95
Кондитер маҳсулотлари — миллион тонна	2,8	108
Чой (сортли) — минг тонна	84,1	103
Консерва — миллиард банка	9,6	100,7
Совун — миллион тонна	1,6	96
Синтетик ювувчи воситалар — минг тонна	415	120
Соат — миллион дона	38,0	105
Радиоприёмник ва радиола — миллион дона	7,3	104
Телевизор — миллион дона	6,6	115
Холодильник — миллион дона	3,7	117
Кир ювиш машиналари —миллион дона	5,2	110
Мотоцикл ва мотороллерлар — минг дона	827	103
Велосипед ва мотовелосипедлар — миллион дона	4,4	102
Мебель — миллиард сўмлик	2,6	107

Ўтган йилдагига нисбатан электр энергияси 50 миллиард киловатт-соат, нефть 19 миллион тонна, газ 12 миллиард кубометр, кўмир 14 миллион тонна, пўлат 3,8 миллион тонна, минерал ўғитлар 2,5 миллион тонна, ўсимликларни ҳимоя қилиш химиявий воситалари 33 минг тонна, пластмасса ва синтетик смола 161 минг тонна, химиявий тола 29 минг тонна, автомобиль ва мотоцикл покришкалари 870 минг дона, металл қирқувчи станоклар 5 минг дона, автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси приборлари, воситалари 387 миллион сўмлик, автомобиллар 43 минг дона, тракторлар 18 минг дона, қишлоқ хўжалик машиналари 192 миллион сўмлик, экскаваторлар 2,3 минг дона, бульдозерлар 3,5 минг дона кўп ишлаб чиқарилди. Алюминий, қўрғошин, мис, рух, никель, титан ва бошқа рангли металлар, нефть химияси маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва нефтни қайта ишлаш анча ортди.

Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш 1968 йилдагига нисбатан қуйидаги миқдорларда кўпайди: ип газлама, жун ва шойи газлама 201 миллион квадрат метр, устки трикотаж 60 миллион дона, кийим-кечак 1,4 миллиард сўмлик, чарм пойафзал 38 миллион жуфт, озиқ-овқат балиқ маҳсулоти 292 миллион сўмлик, синтетик ювиш воситалари 70 минг тонна. Узоқ вақт фойдаланиладиган товарлар ишлаб чиқариш кўпайди, радиоприёмник ва радиолалар 288 минг дона, телевизорлар 854 минг дона, холодильниклар 546 минг дона, кир ювиш машиналари 453 минг дона, мебель ишлаб чиқариш 176 миллион сўмлик кўп ишлаб чиқарилди.

Саноат ишининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди. Домна печларининг ҳажмидан фойдаланиш 1,3 процент яхшиланди; бир киловатт —соат электр энергияси ишлаб чиқариш учун сарфланган ёқилғи салмоғи 1,8 процент камайди; нефть қазиб чиқарувчи саноатда қудуқлардан нефтни саралаб олиш кўпайди; цемент печлар ва тегирмонларнинг соатлик иш унуми ортди. Ип-газлама саноати корхоналарида тўқув ускуналарининг иш унумини бир мунча оширишга эришилди.

Ўтган йил мобайнида қидириб топилган запаслар миқдори ортди ва табиий газ, нефть, қора ва рангли металл рудалари, химиявий хом ашё ва бошқа фойдали қазилмалар чиқариладиган янги конлар очилди.

Саноатда меҳнат унумдорлиги шундан аввалги йилдагига нисбатан 4,8 процент кўпайди.

Саноатда олинган фойда 10 процент ортди. Саноат маҳсулотининг **таннархи** камайди.

Саноат йиллик планни умуман бажаргани ҳолда маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш планларини бажармаган корхоналар ҳам бор. Уларнинг кўпи жамғариш ва маҳсулот таннархи планларини ҳам бажармади. Газ қазиб чиқариш, қора металл, минерал ўғит, кальцийлаштирилган ва каустик сода, айрим нефть маҳсулотлари, юк вагонлари, иморатбоп ёғоч, қоғоз, цемент, иморатбоп ғишт, газлама, қанд, холодильник ва бошқа баъзи буюмларни ишлаб чиқариш йиллик плани бажарилмади.

Машина ускуналаридан фойдаланиш, шу жумладан, кейинги йилларда ишга туширилган бир қанча саноат объектларининг лойиҳада кўрсатилган қувватларини ўзлаштириш соҳасидаги камчиликлар бартараф қилинмади.

* * *

Илмий-тадқиқот, лойиҳалаш, конструкторлик ташкилотлари ва саноат корхоналари ғоят унумли ишлайдиган замонавий машина, ускуналарни, мустаҳкам ва тежамли материал ҳамда буюмларни вужудга келтириш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш соҳасида иш олиб бордилар, прогрессив технологияни, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришни жорий қилдилар. Янги машиналар, ускуналар, аппаратларнинг 2,7 мингта нусхаси ва приборларнинг бир мингга яқин янги хили конструкцияси ишланди ва ана шу машина, ускуна, аппарат ҳамда приборлар тайёрланди. Буюмларнинг 1.200 дан ортиқ янги хилини кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилди ҳамда уларнинг эксплуатация ва техника-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланди, шу билан бирга эскириб қолган конструкция ва эски моделдаги нечта юзлаб буюмни ишлаб чиқариш тўхтатилди. Аммо илмий-тадқиқот ишлари ва фан ҳамда техника ютуқларидан халқ хўжалигида фойдаланиш юзасидан белгиланган планлар тўлиқ бажарилмади; қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги, ўрмон ва ёғочсозлик саноати, целлюлоза — қоғоз, гўшт ва сут саноати министрликлари ҳамда бошқа министрликлар ва идораларга қарашли баъзи корхоналар ана шу планларни **бажармади.**

Техника тараққиёти илмий-техника жамиятларининг, рационализаторлар ва ихтирочиларнинг актив иштироки билан амалга оширилди. Халқ хўжалигида **тахминан 3,2 миллион ихтиро ва рационализаторлик таклифлари жорий қилинди. Бунинг натижасида бутун йил мобайнида сал кам 2,7 миллиард сўмни тежаш имконияти туғилди.**

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Ўтган йили мамлакатнинг бир қанча районларида об-ҳаво шароитининг ноқулай келганлиги ва табиий офатлар қишлоқ хўжалигига жиддий зарар етказди. Лекин шунга қарамай, қишлоқ хўжалигининг **ялпи маҳсулоти** 79 миллиард сўмлик бўлди ва кейинги тўрт йил мобайнидаги ўртача йиллик ишлаб чиқариш даражасида бўлди ҳамда 1961 — 1965 йиллардаги ўртача даражадан 19 процент ортди.

Қуйидаги маълумотлар кейинги йилларда хўжаликларнинг ҳамма категориялари бўйича **умуман қишлоқ хўжалик маҳсулоти ва маҳсулотнинг айрим турлари қанча етиштирилганлигини кўрсатади:**

	1961 — 1965 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1966 — 1969 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1966 йил	1967 йил	1968 йил	1969 йил
Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти (1965 йилдаги таққослаб олинган нархларда) — миллиард сўм	66,3	79	77,0	78,1	81,6	79
Деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш — миллион тонна						
Дон экинлари	130,3	162,3	171,2	147,9	169,5	160,5
Пахта	4,99	5,90	5,98	5,97	5,95	5,71
Қанд лавлаги (саноат учун яроқли)	59,2	81,6	74,0	87,1	94,3	71,0
Кунгабоқар	5,1	6,4	6,1	6,6	6,7	6,3
Картошка	81,6	94,3	87,9	95,5	102,2	91,7
Сабзавот	16,9	18,9	17,9	20,5	19,0	18,2
Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш						
Гўшт (сўйилган вазнда) — миллион тонна	9,3	11,4	10,7	11,5	11,6	11,6
Сут — миллион тонна	64,7	80,0	76,0	79,9	82,3	81,6
Тухум — миллиард дона	28,7	34,6	31,7	33,9	35,7	37,0
Жун—минг тонна	362	393	371	395	415	390

Ўтган йили **ялпи дон маҳсулоти** 160,5 миллион тонна (9,8 миллиард пуд) бўлди, яъни 1961—1965 йиллардаги ўртача ялпи ҳосилдан 23 процент ортди. Ўтган йили ялпи шоли ҳосили 1,1 миллион тонна бўлди. Бу 1968 йилдагидан 4 процент ва 1961—1965 йиллардаги ўртача ҳосилдан 2,8 баравар ортиқдир. **Давлат ресурслари ҳисобига 55,5 миллион тонна дон олинди.**

Маҳсулдор чорва моли туёғи 1 январгача қуйидаги миқдорларда бўлди (миллион бош ҳисобида):

	1966 йил	1967 йил	1968 йил	1969 йил	1970 йил
Хўжаликларнинг барча категориялари.					
Қорамол	93,4	97,1	97,2	95,7	95,0
Шу жумладан сигирлар	40,1	41,2	41,6	41,2	40,6
Чўчқалар	59,6	58,0	50,9	49,0	56,1
Қўй ва эчкилар	135,3	141,0	144,0	146,1	136,3
Колхоз, совхозлар ва давлатга қарашли бошқа хўжаликлар.					
Қорамол	65,6	67,8	68,7	68,4	70,1
Шу жумладан сигирлар	23,5	24,1	24,5	24,5	24,6
чўчқалар	41,4	41,5	37,3	36,2	42,0
Қўй ва эчкилар	103,1	107,7	110,4	111,8	104,1

Колхоз ва совхозларда чорва ва парранда маҳсулдорлиги қуйидаги миқдорда бўлди (килограмм ҳисобида).

	1966 йил	1967 йил	1968 йил	1969 йил
Бир сигирдан соғиб олинган йиллик ўртача сут	2021	2128	2229	2253
Бир қўйдан олинган ўртача йиллик жун	2,9	3,0	3,0	2,8
Бир товуқнинг берган ўртача йиллик тухуми — дона	138	143	152	158

Колхоз ва совхозлар давлатга сотган чорва молининг ўртача вазни 1968 йилга нисбатан ортди: қорамол вазни 6 процент, чўчқа вазни 9 процент кўпайди.

Чорвачилик маҳсулотларини давлат йўли билан харид қилиш қуйидагича бўлди:

	1961—1965 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1966 — 1969 йиллар (йилига ўрта ҳисобда)	1966 йил	1967 йил	1968 йил	1969 йил
Чорва ва парранда — миллион тонна тирик вазнда	8,6	11,4	10,3	11,5	11,9	11,7
Сўйилган вазнга айлантириб ҳисоблаганда	5,2	7,1	6,5	7,2	7,4	7,3
Сут — миллион тонна	31,1	42,6	40,1	42,5	44,0	43,8
Тухум миллиард дона	8,7	13,5	11,6	12,9	14,1	15,4

Умуман мамлакатда чорва ва парранда, сут ва тухум **харид қилиш плани** бажарилди. Бироқ давлатга пландан ташқари гўшт ва сут сотиш бир мунча камайди. Бир қатор колхоз ва совхозлар чорва туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг ҳамма имкониятларидан фойдаланмади ва шу маҳсулотларни давлатга сотишни камайтирди. Кўпгина хўжаликлар вазни кам ва ориқ чорва молларини топширмоқда. Чорвачиликда фермаларни механизациялаш даражаси ҳали ҳам паст, озуқа базасини мустаҳкамлаш масалалари суст ҳал этилмоқда.

Ўтган йили 3,8 минг совхоз, яъни мамлакатдаги ҳамма совхозларнинг салкам 30 проценти **планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янгича шароитига ўтиб ишлади.** Умуман совхозлар **йилни фойда билан якунладилар,** лекин фойда олиш плани бажарилмай қолди.

Қишлоқ хўжалигини замонавий техника билан янада таъминлаш давом эттирилди. Бултур давлат ва колхозлар қишлоқ хўжалигига 16,7 миллиард сўм, яъни аввалги йилгидан 6 процент кўп капитал маблағ сарфладилар. Қишлоқ хўжалигига физик бирликларда 303 минг трактор, шу жумладан 116 минг ҳайдов трактори; 154 минг юк ташиш ва ихтисослаштирилган автомобиль, 92 минг дон комбайни, 7 минг картошка кавлаш ва 11 минг лавлаги кавлаш комбайнлари, 5,7 минг пахта териш машинаси, 41 минг қаторли ўрим машинаси, 201 минг трактор плуги, 48 минг лушчильник, 194 минг культиватор, 187 минг сеялка, 138 минг косилка, 65 минг минерал ўғит сочувчи машина, 14 мингдан ортиқ гербицид-аммиак машинаси, 74 минг универсал юк ортиш машинаси ҳамда бошқа кўпгина машина ва механизмлар етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалиги 38,8 миллион тонна ёки 1968 йилдагига қараганда 2,6 **миллион тонна** кўп **минерал ўғит** олди.

1969 йилда ўрмон хўжалигида 2,2 миллион гектар майдонда **ўрмон тиклаш** ишлари ўтказилди. Шу жумладан 1,3 **миллион гектар ерга дарахт уруғи сепилди ва кўчати ўтказилди.** 300 минг гектар майдонга тупроқ нурашининг олдини олувчи дарахтлар экилди.

III. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 3574 миллиард тонна-километрга етди ва 1968 йилдагига нисбатан 4 процент кўпайди. Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида юк обороти 29 процент ортди, бу эса беш йиллик планга доир директиваларда кўзда тутилган суръатларга мувофиқ келади.

Юк обороти ва юк ташиш йиллик планининг қандай бажарилганлигини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин.

	1969 йилда бажарилгани	Йиллик планнинг бажарилиш проценти	1969 йилда 1968 йилга нисбатан процент ҳисобида
Юк обороти — миллиард тонна-километр			
Темир йўл транспорти	2362	99,7	104
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	160	101	103
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	60	99,3	104
Нефтепровод транспорти	245	101	113
Юк ташиш — миллион тонна темир йўл транспорти	2744	99	102
Умумий фойдаланишдаги дарё транспорти	332	101	103
Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти	3618	101	103
Нефтепровод транспорти	324	102	108

Темир йўллар тошкўмир ва ғалла юкларини ташиш йиллик планини тўла ва ошириб бажарди. Лекин, кокс, ёғоч, цемент, минерал ўғит, саноат хом ашёси ва қолиплаш материаллари ҳамда бошқа айрим юкларни ташиш плани бажарилмай қолди.

Йил охиригача электровоз ва тепловоз билан ишлашга ўтказилган темир йўлларнинг узунлиги 105 минг километрдан ошиб кетди; Электровозлар ва тепловозлар юк оборотининг салкам 96 процентини бажариб берди.

Темир йўл транспортидаги локомотивлар ва вагонларнинг, дарё транспортидаги қуруқ юк ташувчи кемаларнинг ва умумий фойдаланишдаги юк автомобилларининг унумдорлиги бир мунча ошди. Бироқ локомотивлар ва юк вагонларининг ўртача суткалик унумдорлиги юзасидан белгиланган планлар бажарилмай қолди. Вагонларнинг юк ортиш — тушириш вақтида ва техника станцияларида бекор туриши кўпайди, юк поездларининг участка ҳаракат тезлиги камайди, юк вагонларининг бекор қатнаши ҳали ҳам кўп. Саноат корхоналарининг анчагина қисми вагонларнинг юк ортиш ва тушириш вақтида белгиланган нормалардан ташқари бекор туриб қолишларига йўл қўйди, кўпгина корхоналар ва ташкилотлар ўзларига келган юкларни темир йўл станцияларидан ўз вақтида ташиб кетмади.

Денгиз транспортида ички сув йўлларида юк ташиш йиллик плани бажарилди, ташқи сув йўлларида план бажарилмади.

Юк автомобиллари, денгиз ва дарё кемаларининг бекор туришига ва юксиз қатнашига ҳали ҳам кўплаб йўл қўйилмоқда.

Ҳаво транспортида пассажир обороти, авиацияда юк ташишнинг умумий ҳажми ва халқ хўжалигида авиациядан фойдаланиш йиллик плани ошириб бажарилди. Салкам 68 миллион киши самолётда элтиб қўйилди. Аввалги йилга нисбатан пассажир ташиш 12 процент, пассажир обороти 15 процент кўпайди. Халқ хўжалиги тармоқларида авиациядан фойдаланиш ишлари ҳажми 15,2 процент ортди.

Меҳнат унумдорлиги бир йил ичида темир йўл транспортида 3 процент дарё транспортида 4 процент, денгиз транспортида бир процент ошди. Умуман, саноатнинг ҳамма турларида 1968 йилдагига нисбатан 4 процент кўп **фойда** олинди.

Алоқа корхоналари (Почта, телеграф, телефон, радио) маҳсулотининг умумий ҳажми 10 процент кўпайди ва йиллик план ошириб бажарилди, **фойда** 12 процент ошди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Ўтган йили халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида янги ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди. **350 та янги йирик саноат корхоналари,** шунингдек ишлаб турган корхоналарда кўп **миқдорда** янги цехлар ва участкалар **ишлай** бошлади.

Янги корхоналар қуриш, ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилиш ҳисобига ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш қандай бўлганлигини қуйидаги маълумотлар кўрсатади:

	1969 йилда ишга туширилган қувватлар
Электр станциялар — миллион киловатт	12
Кўмир — миллион тонна	13,3
Чўян — миллион тонна	3,3
Пўлат — миллион тонна	6,5
Қора металлар (тайёр) прокати — миллион тонна	1,6
Темир рудаси — миллион тонна	15,9
Минерал ўғитлар — миллион тонна	11
Пластик масса ва синтетик смолалар — минг тонна	63
Автомобиль шиналари — миллион дона	2,5
Лак ва бўёқлар — минг тонна	9,6
Химиявий толалар — минг тонна	17
Автомобиллар — минг дона	73
Турбиналар — минг киловатт	545
Куч трансформаторлари миллион киловольт-ампер	4
Металл қирқувчи станоклар — минг дона	3,6
Цемент — миллион тонна	1,9
Целлюлоза — минг тонна	630
Ўрнатилган тўқув станоклари — минг дона	8
Чарм-пойафзал — миллион жуфт	26
Устки ва ички трикотаж — миллион дона	94
Қанд-шакар — суткасига қайта ишланадиган лавлагининг минг центнери	64
Гўшт — сменага тонна	230
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти — сменага минг тонна сут	2,3
Магистраль газ қувурлари ва улардан чиқарилган шох қувурлар — минг километр	7,3
Магистраль нефть қувурлари — минг километр	2,7
Умумий фойдаланишдаги янги темир-йўллар — километр	778
Электрлаштирилган темир йўллар — километр	1559
Элеваторлар — минг тонна	2163
Ғалла омборлари — миллион тонна	4,4

Бундан ташқари ишлаб турган корхоналарда ишлаб чиқаришни механизациялаш ва интенсивлаш, технология жараёнларини яхшилаш, машина — ускуналарни модернизациялаш ва бошқа ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш йўли билан ишлаб чиқариш қувватларини кўпайтиришга эришилди.

Ўтган йили ишга туширилган энг катта корхоналар ва объектлар орасида қуйидагилар бор эди:

Электр энергетикада — Красноярск ГЭСида ҳар бири 500 минг киловатт қувватли тўртта янги гидротурбина ишга туширилди, натижада станциянинг қуввати 4,5 миллион киловаттга етди; Кострома, Эстония, Лукомль, Триполье янги иссиқлик район электростанциялари ишлай бошлади. Ишлаб турган электростанцияларда ҳар бири 200-300 минг киловаттли 16 та энергетика блоки ишга туширилди.

Газ саноатида — Ухта — Торжок орасидаги «Шимол ёғдуси» газ қувурининг биринчи навбати ишга туширилди.

Нефтни қайта ишлаш ва нефт химияси саноатида — Ангара Пермь, Кременчуг, Гурьев, Киришах нефтни қайта ишлаш корхоналарида; Ефремовдаги синтетик каучук заводида, Барнаул шина комбинатида, Днепропетровск ва Боку шина заводларида янги қувватлар ишга солинди.

Кўмир саноатида Иркутск областидаги Азей разрези ишга туширилди; Қарағанда областида Тентек — 1—2 вертикал шахта; Кемерово областида Березово — Бирюлин, Ростов областида Соколов — Аютин ва Ворошиловград областида Комендант янги йирик кўмир саралаш фабрикалари ишга туширилди.

Қора металлургия корхоналарида Череповец заводида ва Нижний Тагиль комбинатида иккита катта домна печи, Челябинск, Ғарбий Сибирь, Кривой Рог ва Енакиево заводларида саккизта янги конвертор; Ғарбий Сибирь заводида блюминг; Ново-липецк ва Қарағанда металлургия ҳамда Кривой Рог кокс-химия заводларида катта кокс батареялари, Запорожье темир руда комбинатининг биринчи навбати ишга туширилди.

Химия саноатида Новгород химия комбинати, Олмалиқ химия заводи, Ровно азотли ўғитлар заводи, Березникидаги иккинчи ва Солигорскдаги учинчи калий комбинатлари, Фарғонадаги химиявий тола заводи, Қримдаги титан II пигмент оксид заводи, Небитдоғ иод заводи ишга туширилди: Черкасси, Воскресенск, Новомосковск, Невинномисск, Горловка, Днепродзержинск, Оқтўба химия комбинатларида янги қувватлар; Сумгаит химия комбинатида полиэтилен ишлаб чиқарувчи, Уфа химия заводида ўсимликларни химиявий химоя қилиш воситаларини ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди.

Целлюлоза-қоғоз саноатида Коми АССРдаги Сективкар ўрмон саноати комплексининг корхоналари; Красноярск, Архангельск ва Долинка комбинатларида целлюлоза ва картон ишлаб чиқарувчи янги қувватлар ишга туширилди.

Бинокорлик материаллари саноатида Старооскольская цемент заводи, Усть-Каменогорск ва Алексеевский цемент заводларидаги янги технология линиялари ишга туширилди.

Енгил саноатда Ростов областидаги Донецк пахта толасини йигириш фабрикаси, Оренбург ипак комбинати, Қўстанайдаги костюмбоп газламалар комбинати, Латвиядаги Огра ва Белоруссиядаги Солигорск трикотаж комбинатлари, Николаев, Ровеньки, Фарғона, Қизилқиядаги пойафзал фабрикалари ишга туширилди.

Озиқ-овқат ва гўшт-сут саноатининг ишлаб чиқариш қувватлари анча кўпайтирилди: Украинада Збараж қанд заводи, Тожикистонда Панжикент консерва заводи, Куйбишевда шоколад фабрикаси, Архангельскда гўшт комбинати, Оренбургда, Воронежда, Кривой-Рогда, Қўстанайда, Клайпедада сут заводлари, янги ёғ ва пишлоқ заводлари, нон заводлари, виночилик ва пиво пишириш саноатининг корхоналари ишга туширилди.

Қишлоқ хўжалигида давлат планига биноан ажратилган маблағлар ҳисобига ҳамма турдаги чорва моллар: 4,1 миллион чорва ва 3,8 миллион парранда боқиладиган чорвачилик бинолари ва парранда хоналар ишга туширилди. Бундан ташқари 3 миллион тухумга кирган товуқ боқиладиган паррандачилик фабрикалари ва йилига 12,2 миллион жўжани гўшт учун етиштириб берадиган паррандачилик фабрикалари қуриб битказилди.

Колхозлар ҳамма турдаги чорва молларни: 7 миллион бош чорва боқиладиган чорвачилик биноларини, салкам 13 миллион парранда боқиладиган паррандахоналар қуриб битказди.

290 минг гектар янги суғориладиган ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилди; 772 минг гектар захкаш ва ботқоқ ерларнинг захини қочириш ҳамда 5,6 миллион гектар яйловга сув чиқариш ишлари бажарилди.

Халқ хўжалигига маблағ билан таъминлашнинг ҳамма маблағлари ҳисобига (1969 йил 1 январдан бошлаб жорий этилган нархларда) 70,5 миллиард сўм ёки 1968 йилга нисбатан 4 процент кўп **капитал маблағ** сарфланди.

Марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳисобига **асосий фондларни** ишга тушириш 9 процент кўпайди.

Қурилишда **меҳнат унумдорлиги** аввалгига нисбатан 3 процент ўсди.

Бултур бинокорлик **индустрияси** янада ривож топди. Қурилиш монтаж ташкилотлари бажарган пудрат ишларнинг ҳажми бир йил мобайнида 6 процент кўпайди. Шу билан бирга халқ хўжалигида пудрат ишлари плани умуман атиги 98 процент бажарилди. Оғир индустрия корхоналари қурилиши министрлиги, саноат қурилиши министрлиги, қурилиш министрлиги ва қишлоқ қурилиши министрлиги планни бажармади.

Колхозлараро пудратчи қурилиш ташкилотлари бажарган ишларнинг ҳажми 11 процент кўпайди.

Пудратчи қурилиш ташкилотларининг фойдаси 13 процент ошди.

Қурилишда ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Чунончи, пул, материал ва меҳнат ресурслари битказилиши лозим бўлган қурилишларга ва объектларга тўла-тўкис жалб этилмаётир, натижада ишлаб чиқариш қувватларини ва асосий фондларни ишга тушириш йиллик планлари кўп соҳаларда бажарилмай қолди. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш ва фойда олиш топшириқлари ҳам умуман қурилишда ва шунингдек кўпгина қурилиш ташкилотларида бажарилмай қолди.

Қурилиш ишларини ташкил этишда камчиликлар содир бўлди: машина ва механизмлардан қониқарли фойдаланилмади, қурилишлар ишчи кучи ва материаллар билан тўла-тўкис таъминланмади, иш вақтининг зое кетишига, лойиҳа-смета ҳужжатлари пайсалга солинишига йўл қўйилди.

V. ХАЛҚ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ САВИЯСИНИНГ ОШИШИ

Истеъмол ва жамғарма учун фойдаланилган **миллий даромад** бир йил ичида 6 процент кўпайди; беш йилликнинг тўрт йили мобайнида миллий даромад 31 процент ошди, бу эса беш йиллик планга доир директиваларда кўзда тутилган суръатларга мувофиқ келади.

Халқ хўжалигидаги **ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони** 87,9 миллион кишига етди ва бир йил мобайнида 2,8 миллион киши, ёки 3 процент кўпайди.

Аввалги йилларда бўлгани каби 1969 йилда ҳам мамлакатда ишсизлик бўлмади. Айрим тармоқларда ва районларда ишчи кучининг етишмаслиги сезилиб турди.

Ўтган йили қурилишда, ремонт-қурилиш ишларида ва бинокорлик материаллари саноати корхоналарида ишловчи ходимларнинг ўртача ҳақ олувчи категориялари иш ҳақи оширилди. Илгари коэффициент белгиланмаган Красноярск ўлкасида ва Иркутск областида жойлашган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ишчи ва хизматчилари иш ҳақига район коэффициенти (устамаси) жорий этилди.

Халқ хўжалигидаги **ишчи ва хизматчиларнинг пул билан оладиган ўртача ойлик иш ҳақи** 117 сўмга етди ва 3,9 процент кўпайди; ижтимоий фондлардан олинадиган тўловлар ва имтиёзларни қўшиб ҳисоблаганда иш ҳақи 1968 йилдаги 151 сўм ўрнига 157 сўмга етди. **Колхозчиларнинг меҳнат ҳақи** 3,8 процент ошди.

Аҳолининг ижтимоий истеъмол фондларидан олган **тўловлари ва имтиёзлари** 59 миллиард сўмга етди ва аввалги йилга нисбатан 7 процент кўпайди. Шу фондлар ҳисобига текин билим олиш, медицина хизмати, пенсиялар, нафақалар ҳамда социал таъминот ва социал страхованиенинг бошқа турлари, стипендиялар бериш, санаторий ва дам олиш уйларига текин ёки имтиёзли шартлар билан йўлланмалар бериш, отпуск бериш, болалар боғчалари ва яслиларини таъминлаш амалга оширилди.

Меҳнаткашларнинг реал даромадлари аҳоли жон бошига ҳисоблаганда бир йил ичида 5 процент, беш йилликнинг 4 йили ичида эса беш йиллик планга доир директиваларда ана шу йиллар учун кўзда тутилган 23 процент ўрнига 26 процент ошди.

Аҳолининг **омонат кассаларга омонат қўйиши** тағин ҳам кўпайиб борди. Бир йил ичида омонатлар 6 миллиард сўм миқдорда кўпайди ва 1970 йил 1 январгача 38 миллиард сўмдан ошиб кетди. Омонатлар миқдори 73 миллионтага етди.

Давлат ва кооператив савдосининг **чакана товар обороти** 142,8 миллиард сўмга етди ва таққосланган нархларда 7,4 процент кўпайди. Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида чакана товар оборотининг ҳажми беш йилликка доир директиваларда шу йиллар учун кўзда тутилган 34 процент ўрнига 38,4 процент ошди.

(Давоми учинчи бетда).

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

(Боши 1 ва 2-бетларда)

Давлат ва кооператив савдосида айрим товарларни сотиш ҳажми қуйидагича ўзгарди:

	1969 йилда сотилгани 1968 йилдагига нисбатан процент ҳисобида.
Нон маҳсулотлари	103
Ғалла маҳсулотлари	103
Шу жумладан:	
Ун	103
Крупа	108
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	96
Балиқ, сельд ва балиқ маҳсулотлари	110
Мол ёғи	112
Ўсимлик мойи	103
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти	112
Пишлоқ	116
Тухум	108
Қанд-шакар	102
Кондитер маҳсулотлари	109
Чой	108
Картошка	101
сабзавот	98
ҳўл мева	95
мева	95
Цитрус мева	107
кийим-кечак, ич кийим ва газлама	109
трикотаж буюмлар	110
Пайпоқ	111
Чарм пойафзал	105
чинни-фаянс ва шиша идишлар	108
Совун	95
Синтетик ювиш воситалари	115
мебель	105
Тикув машиналари	98
Холодильниклар	115
Кир ювиш машиналари	108
Электрпилесослар	110
Соат	103
Фотоаппаратлар	97
Мотоцикл ва мотороллерлар	102
Велосипед ва мотовелосипедлар	100
Радиоприёмник ва радиолалар	106
Телевизорлар	100

Товар обороти анча ўсганлигига қарамай, аҳолининг баъзи молларга, жумладан, гўшт, сельд балиғи, сабзавотга, жун газламаларнинг баъзи турлари, кийим-кечак, пойафзалга, бинокорлик материаллари ва рўзғор учун керакли айрим молларга бўлган эҳтиёжлари тўла қондирилмади.

Мамлакат экономикасининг янада ривожлантирилганлиги, чакана товар обороти ва аҳолига кўрсатиладиган хизматнинг ўсганлиги **пул муомаласининг барқарор бўлишини таъминлади.**

Мамлакатнинг шаҳар ва қишлоқ жойларида давлат, колхозлар ва аҳолининг маблағлари ҳисобига **2 миллион 250 минг янги шинам квартиралар ҳамда жами фойдали саҳни 102,5 миллион квадрат метр ҳажмдаги якка тартибда қурилган уй-жойлар фойдаланиш учун топширилди.** Бу — 1968 йилда қурилганидан бир неча бор ортиқдир. Ўтган йили илгари қурилган уйларга 11 миллионга яқин киши кўчиб жойлашди ва ўзининг уй-жой шароитини яхшилаб олди. Давлат ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига 1,5 миллион ўринли янги умум таълим мактаблари, 470 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, кўп миқдорда касалхона ва поликлиникалар ҳамда бошқа хилдаги маданий-маиший объектлар қурилди. Шу билан бирга, умуман халқ хўжалигида, шунингдек бир қанча республикалар, министрликлар ҳамда идоралар бўйича уй-жой ва маданий-маиший қурилиш плани бажарилмай қолди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 1968 йилдагига нисбатан 18 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 28 процент ортди. Айни вақтда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш йиллик плани бажарилмай қолди. Бир йил ичида аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи 8 минг янги корхона ишга туширилди. Маиший хизмат корхоналарининг сони ортиб бораётганлигига қарамай, хусусан қишлоқ жойларида улар ҳали етарли эмас.

Шаҳар ва қишлоқларни тобора обод қилиш соҳасида иш олиб борилди. Ўтган йили 2,7 миллион квартира **газ билан таъминланди.** Аммо шундай бўлса ҳам, газ билан таъминлаш плани бажарилмай қолди.

Халқ маорифи, фан ва маданиятни ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришилди.

Таълимнинг турли тармоқларига 78 миллион киши жалб этилди, шу жумладан, умумий таълим мактабларида 49 миллиондан ортиқ киши, олий ўқув юртларида 4,5 миллион киши, техникумларда ва бошқа ўрта махсус ўқув юртларида 4,3 миллион киши ўқиди.

4,5 миллион киши саккиз йиллик мактабни ва 2,5 миллион киши ўрта умумий таълим мактабларини тамомлаб чиқди; шу билан бирга ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабларида 450 мингдан ортиқ киши саккиз йиллик ва 600 мингдан ортиқ киши ўрта маълумот олди.

4,5 миллион бола, ёки шундан аввалдаги ўқув йилидагига нисбатан 16 процентдан кўпроқ бола мактабларда ва куни узайтирилган группаларда шуғулланди.

9 миллион бола, яъни 1968 йилдагига нисбатан 300 мингдан зиёд бола доимий болалар яслилари ва болалар боғчаларида тарбияланди. Бундан ташқари, мавсумли болалар муассасалари 5 миллиондан кўп болага хизмат кўрсатди.

18 миллионга яқин бола ва ўсмир ёз фаслида пионер ва мактаб лагерларида, болалар санаторийларида, экскурсия-турист базаларида дам олди, ёки ёз фаслида болалар муассасалари билан дачаларга жўнаб кетди.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиққан **1,6 миллион ёш мутахассис,** шу жумладан, 565 минг олий маълумотли ва бир миллиондан ортиқ ўрта махсус маълумотли кишилар ишлаш учун **халқ хўжалигига юборилди;** олий ўқув юртлари ва техникумларни тамомлаб чиққанлар сони шундан аввалги йилдагига нисбатан 170 минг киши ёки 12 процент ортди.

Олий ўқув юртларига 895 минг киши ва **ўрта махсус ўқув юртларига** бир миллион 312 минг киши қабул қилинди.

Ишчи ва хизматчиларни, шунингдек колхозчиларни тайёрлаш ҳамда малакасини ошириш соҳасида кенг кўламда иш олиб борилди. Бир йил ичида **ҳунар-техника таълими билим юртларида** 1,5 миллионга яқин ёш малакали ишчи тайёрланди. Бевосита корхона, муассаса ва ташкилотларда, шунингдек колхозларда **якка-якка тартибда, бригада ва курсларда** ўқитиш йўли билан 18 миллионга яқин киши янги касбларни ўрганди ва ўз малакасини оширди.

Йил охирига бориб **илмий ходимлар** сони 870 минг кишига кўпайди, булардан 220 мингдан ортиқ киши фан доктори ёки кандидати, деган илмий даражага эгадир.

Кино установкалар сони қарийб 157 мингга, бир йил ичида киносеансларни томоша қилган кишилар сони эса 4,7 миллиардга етди.

Аҳолига медицина хизмати яхшиланди. Бир йил ичида барча ихтисосдаги врачлар сони 27 минг, касалхоналардаги ўринлар сони эса 90 минг кўпайди. Санаторийлар, дам олиш уйлари, пансионатлардаги ўринлар сони 30 минг ва турист базаларидаги ўринлар сони 18,5 минг ортди. Ўтган йили «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг соғлиқни сақлаш қонунлари Асосларини тасдиқлаш ҳақида»ги Қонун қабул қилинди. Бу қонун медицина хизматини янада яхшилаш ва аҳолининг сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармаси.

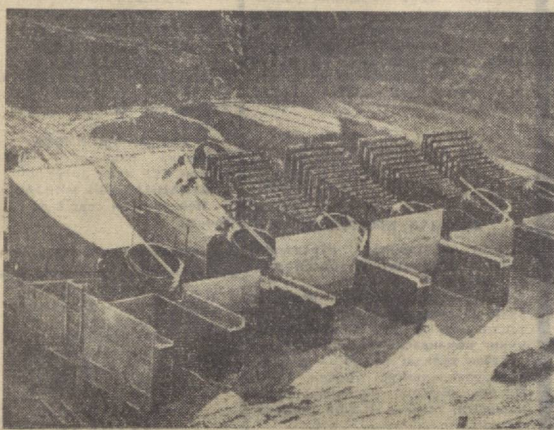

*

ҚАРШИ магистрал канали қурилиши шу кунларда юқори суръат билан давом этмоқда. Ўнгдаги суратда қурилишда намуна кўрсатиб ишлаётган монтажчилар бригадаси бошлиғи Б. Гладкихни кўриб турибсиз. У бошлиқ бригада қурилишда кунлик топшириқларни 150—170 процентдан бажармоқда. Чапдаги суратда эса қурилаётган 4-насос станцияси.

В. Сиротинн фотолари.

*

ЗАФАРЛИ ИШ

Қувасойдаги цемент комбинатида бекободликларнинг ватанпарварлик ташаббуси қизғин қўллаб-қувватланди. Корхона коллективи Ленин юбилейи йилида олган социалистик мажбуриятида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш беш йиллик планини муддатидан илгари-биринчи декабргача бажаришга аҳд қилди. 1970 йилги топшириқдан ташқари 2 минг тонна цемент, минг тонна оҳак, 270 минг дона шартли шифер плитаси ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Янги техникани, илғор технологияни жорий қилиш ва меҳнатни илмий ташкил этиш натижасида ишлаб чиқариш унумдорлиги оширилади. 200 минг сўмлик хом ашё ва бир миллион киловатт-соат электр энергия тежалади. Қувасойлик цементчиларнинг кўпгина зафарли ишлари бор. Улар беш йиллик бошидан бери топшириқдан ташқари қарийб қирқ минг тонна цемент бердилар. Бу ерда саратовликларнинг маҳсулотни беками кўст ишлаб чиқариш ва биринчи сортларга топшириш методи муваффақият билан амалга оширилмоқда.

Соҳиб ЖАМОЛ.

ЛЕНИН ЗИЁСИ

«Гули сиёҳ», «Чиннигул» каби машҳур романлар ва бир неча қиссалар муаллифи, таниқли араб ёзувчиси Соҳиб Жамол шу кунларда Тошкентда меҳмон бўлиб турибди. У газетамизнинг кекса мухлисларидан, йигирманчи йилларда газетамизда ўз мақолалари билан қатнашган. Кеча у редакциямизда бўлиб, журналистлар билан учрашди, ижодий режалари ҳақида ҳикоя қилиб берди. Унинг асарларини ўзбек китобхонлари яхши билишади ва севиб ўқишади. Бу асарлар асосида яратилган спектакллар саҳна мухлисларини ҳам кўпдан хурсанд қилиб келмоқда. Соҳиб Жамол яқинда «Президент» номли янги романини ёзиб бўлди.

Қуйида унинг «Совет Ўзбекистони» газетаси учун ёзиб берган мақоласини эътиборингизга ҳавола қилаётирмиз:

Сўнгги йилларда ўзбек юртига икки бор келдим. Тошкентга бу гал келганимда қирчиллама қиш бўлишига қарамай қуёш чарақлаб турар эди. Агар бунга тошкентлик дўстларимнинг, азиз ўқувчиларимнинг илиқ табассумини, меҳр-муҳаббатини ҳам қўшадиган бўлсак, менинг ҳаяжонимни ҳис этишингиз қийин эмас. Тошкент машъум зилзиладан кейин таниб бўлмас даражада ўзгариб кетибди. Бунақа қурилиш суръатини ҳали жаҳон билмайди.

Ҳамон эсимда. 1966 йилнинг апрелида ер силкиниб-силкиниб тошкентликларни безовта қилаётган кезларда мен Москвадан тошкентлик дўстларимнинг ҳузурига шошилдим. Орадан икки кун ўтказмай етиб келдим. Пойтахт аҳлининг ўша серташвиш дамлардаги сиполиги ва мардлиги ҳақида араб мамлакатларида чиқадиган газеталарга мақолалар ёзиб бердим. Бу мақолаларда Совет Иттифоқидаги қардош халқларнинг мадади билан, социалистик суръат билан янги Тошкент қад кўтараётганини кўрсатишга уриндим.

Социалистик суръат дейишимнинг теран ва чуқур маъноси бор. Агар биз Тошкентдаги зилзила оқибатларининг тугатилишини Эроннинг жанубида ва Туркияда кейинги йилларда бўлиб ўтган зилзилалар оқибатининг тугатилиши билан солиштирадиган бўлсак, бунинг маънисини яққол кўрамиз. Жанубий Эрондаги бошпанасиз қолган аҳоли орадан талай вақт ўтганига қарамай ҳали ҳам чодирларда яшаб келмоқда. Тошкентда эса сўнгги уч йилда юз мингдан ортиқ квартира қурилибди. Биз ана шу фактнинг ўзидаёқ ленинча миллий сиёсатнинг қудратини ва Совет Иттифоқида интернационализм руҳининг тантанасини кўрамиз. Шу туфайли ҳам 1 миллион 400 мингга яқин кишини ўз бағрига олган каттакон шаҳар ҳам бўйига, ҳам энига тез ўсмоқда, ҳусни-жамоли очилиб бормоқда. Халқнинг бу бахти, фаровонлиги, бағри бутунлиги Ленин зиёсидандир.

Мен йигирманчи йилларнинг ўрталарида Тошкентда яшаганман. Шаҳарнинг ўша даврдаги аҳволи менга аён. Ўша даврдаги Тошкент билан ҳозирги Тошкент ўртасида ер билан осмонча фарқ бор. Ўзбекистон пойтахтида мени ҳайратга соладиган ва менга жуда ёқиб қолган ажойиб хислат борки, у ҳам бўлса пойтахт фуқароси ўртасида илм толиблари — студентлар салмоғининг ортиб бораётганлиги, ишхоналар, маданият ўчоқлари ва аҳоли хизматида бўлган муассасаларнинг ортиб бораётганлигидир. Мен бунда ҳам ленинча миллий сиёсат ниҳолларининг меваларини кўраман. Агар Коммунистик партия бўлмаганида, ленинча миллий сиёсат амалга оширилмаганида Ўзбекистон иқтисодий жиҳатдан камқувват, қолоқ бир мамлакат бўлиб қолаверар эди. Эҳтимол, у Ғарб капиталистларининг садақасига зор бўлиб қоларди.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистон иқтисоди барқ уриб ривожланганлигидан, илм-фан ва маданият юксалганлигидан мен ниҳоятда хушнудман. Илгари бутун шарқликлар илм деб Қоҳира ва Дамашқ ўқув юртларига борган бўлса, энди Тошкент шундай бир улкан маърифат даргоҳига айландики, буни хорижий Шарқ мамлакатларидан Ўзбекистон пойтахтига келиб таҳсил кўраётган мингларча студентлар тимсолида ҳам кўриш мумкин.

Мен бу гал Тошкентда бир неча кун туряпман. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси экономикасини, фани ва маданиятини ўрганишга, ундан ибрат олишга келган анчагина чет эллик делегацияларни учратдим. Ўзбекистон меҳнаткашлари бу қадимий ўлкани гуллаб яшнатдилар. Ўзбекистон Шарқда экономикани, фан ва маданиятни ривожлантиришда ибрат ва намуна бўлиб қолди. Эндиликда Ўзбекистон фарзандлари Эрон, Афғонистон, Араб мамлакатларининг тараққиётида уларга ёрдам бермоқдалар. Бу ўзбек халқининг камолотидан нишонадир.

Ўзбекистон меҳнаткашлари улуғ Ленин ғояларини амалга ошириб, унинг шонли юбилейини муносиб кутиб олмоқдалар. Жаҳондаги миллион-миллион меҳнаткаш кишилар қатори менинг қалбимни ҳам улуғ Ленин ғоялари илитди. Буюк Ленин бўлмаганида, улуғ Россия бўлмаганида менинг жафодийда етим бошимни ким силаган бўлар эди. Ватангадо, дарбадар бўлиб қолаверардим.

Ҳар бир одамнинг ҳаётида уни бир умр бахтиёр қилиб кетадиган унутилмас дамлар бўлади. Йиллар, ўн йиллар ўтади. Сочга оқ тушиб, умр сарҳисоби қилинадиган кезлар ҳам келади. Лекин ўша бахтли дам сира-сира ёддан кўтарилмайди. Ўша бахтиёр дақиқалар бошингдан ўтгани учун тақдирингдан миннатдор бўласан. Ана шу сатрлар муаллифи Яқин Шарқ мамлакатларида сарсон-саргардон кеза-кеза ниҳоят бахти кулиб Россияга келиб қолди ва 1920 йилнинг октябрь ойида Боку комсомоллари билан биргаликда энг буюк инсон, камтар ва одамохун, дўстга дўст ва душманга қаҳри зўр бўлган азиз сиймо Владимир Ильич Ленин ҳузурида бўлди.

Мени Ленин партияси тарбиялади, қўлимга қалам тутқазди. Ҳозиргача саккизта йирик асар ёздим. Кўпгина ҳикояларим босилиб чиққан. Ленин Ватанида ўқиб таълим олдим. Шарқ меҳнаткашлари Коммунистик университетида таҳсил кўрганман. 1933 йилда эса Тошкентда пахтачилик институтини тугатдим. Асарларим СССР халқларининг тилларида нашр этилмоқда. Чет тилларга таржима қилинган.

Мен Тошкентга, Ўзбекистондаги дўстларим ҳузурига янги совға-саломлар билан келдим. Яқиндагина «Қайдасан, Россия» номли қиссамга сўнгги нуқтани қўйдим. Бу асарни «Ёш гвардия» нашриёти босмадан чиқаради. «Президент» романини ҳам тугатдим.

«Қайдасан, Россия» Тошкентда 1968 йилда нашр этилган «Алданган умидлар» қиссамнинг давомидир. «Қайдасан, Россия»да ҳам Мухтор исмли ўша араб боланинг Ватикандаги сағирлар уйидан қочиб кетганидан кейинги ҳаёти тасвирланади. Мухтор улуғ Россия сарҳадларига қараб йўл олади, бошидан кўпдан-кўп воқеалар кечади. Катта шаҳарларда бўлади. Уларнинг ҳаммаси қиссада ўз аксини топган.

«Президент» романи кўпдан-кўп воқеаларни қамраб олган асар. Уни маълум маънода «Чиннигул» романининг давоми дейиш мумкин. Асарнинг қаҳрамонлари — республика президенти Заки Жавдат, унинг қизи Тамина, президентнинг иккинчи хотини Салима ва президентнинг акаси, ҳарбий революцион кенгаш раиси ва вице-президент лавозимларини эгаллаб келган Али Усмондир. Воқеа Ал-Акбар князлигида бўлиб ўтади. Асарда коммунист, князликда ички ишлар министри бўлган Муҳаммад Ар Рашид образи ҳам бор.

Романда Заки Жавдат фақат республика президенти сифатидагина эмас, балки реакциянинг қаттиқ хуружига қарамай, халқ ва инқилоб олдидаги катта жавобгарлигини юракдан ҳис этган чинакам ватанпарвар сифатида ҳам тасвирланади. У халққа таяниб мамлакатнинг озодлиги ва мустақиллиги ҳалокат ёқасида турганида курашга отланади ва реакцияга, империализм агентурасига қақшатқич зарбалар беради.

«Президент» романининг асосий қаҳрамони халқ оммаси — ишчилар синфи, фаллоҳлар, шаҳар меҳнаткашларидир.

Роман қаҳрамонларининг ички кечинмалари — севги ҳаяжонларига ҳам катта ўрин берилган. Президентнинг қизи Тамина қўшни Оммон юртидан келган ва президент Заки Жавдатга ёрдамга отланган Абдул Ҳасанни чин юракдан севиб қолади. Бу йигит-қизнинг муҳаббати меҳнаткаш кишиларга, ватанга меҳр билан ҳамоҳангдир.

Улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг 100 йиллик тўйига менинг кичкинагина ижодий совғаларим ана шулар.

Мен ўзбек китобхонларига ҳаммавақт хурсандлик, мамнунлик ва миннатдорчилик билан мурожаат қиламан. Мен улардан умрбод қарздорман. Мингдан-минг раҳмат. Ленин қуёши бошингизда ҳамиша порлаб тураверсин. Совет ва араб халқлари ўртасидаги дўстлик мустаҳкамланаверсин.

„ТАЖРИБА"ДАН ДОД!

ФЕЛЬЕТОН

Уларнинг лавозимлари бир хил. Иккови ҳам каттакон олий ўқув юрти тажриба хўжалигининг «ман-ман» деган директори. Фарқи шуки, бири ҳозир директор бўлса, иккинчиси — собиқ. Тасодифни қарангки, кунлардан бир кун иккови бир ерда бақамти келиб қолишибди. Учрашув шарафига қиттак зиёфат уюштирмоқчи бўлиб, чойхонага киришибди. Бири энг яқин сирдош оғайниларини чақириб келиш учун бир соатлик муддат билан, иккинчиси у келгунча паловхон тўрани ҳозир қилиш шарти билан ажралишибди.

Ош деган ҳам қулинг ўргилсин қабилида тайёрланибди. Оғайнилар «олдин сиздан бўлсин...», «йўқ, ўзлари-дан» деб бир-бирларига тавозе қилиб туришаркан, нариги бурчакдан уйни бузиб юборгудек қаҳ-қаҳа кўтарилса бўладими! Ўтирганлар беихтиёр қўллари ошга узатилганича аскиянинг давомига қулоқ тутишди.

— Ўша сиз айтган афандидан сўрашибди: сичқонни қандай қилиб йўқотса бўлади? Афанди айтибди: уни аввал тутасиз, оғзига нос соласиз, кейин думидан ушлаб айлантириб-айлантириб ерга бир урасиз. Вассалом! Минг жони бўлса, бирортаси ҳам қолмайди.

— Ўша сиз айтган афанди, — деди даврада ўтирганлардан бири қаҳ-қаҳа босилгач, — қоровул ҳам бўлиб ишлаган экан.

— Қани, қани, эшитайликчи, — деб юборганини сезмай қолди бу даврада ўтирган директор.

У даврадаги йигит томоғини бир қириб олди-да, овозини сал баландлатиб гап бошлади:

— Афандини омборга қоровул қилиб тайинлашган экан. Қарашса, кечалари дон-дунни уйига ташиб кетаётганмиш. «Бу нима қилиқ?» деб сўрашибди одамлар дарғазаб бўлиб. Сичқон билан ўғрига олдиргандан кўра, ўзимизники бўлақолсин, қуйиндан тўкилса қўнжига, деб жавоб берган экан у.

Энди бутун чойхонадагилар қаҳ-қаҳага жўр бўлишди. Фақат собиқ директор билан ҳақиқий директор ҳижолатдан нақ пишган помидордек қизариб кетишди. Улфатлар бу ўзгаришдан бехабар ҳамон қоринларини ушлаганча кулгидан ўзларини тийишолмасди.

Собиқ директор ҳақиқий директордан шивирлаб сўради:

— Булар бизга шама қилишяпти, шекилли?!

Ҳақиқий директор «қулт» этиб ютинди-ю, бошини мажолсиз қимирлатиб қўйди. Ҳар иккови ошни эмас, ош уларни еди. Улфатлар билан наридан-бери хайрлашиб, кўчага ўқдек отилишди.

Ўзи нима гап, нега улар безовта бўлиб қолишди? Косанинг тагида нимкоса, деганларидек, бунинг боиси бор экан. Тафсилотини факт ва рақамлар мисолида айтиб қўяқолайлик. Чунки, собиқ ва ҳақиқий директорлар суҳбатидан кўчирма келтирсак, қачон, қаерда нима деб айтганимизни исботлаб беринг, гувоҳингиз борми, деб даъво қилишлари мумкин.

Аввало бу шахслар билан танишиб қўйинг. Ҳақиқий директор деганимиз — Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти ўқув-тажриба хўжалигининг бошлиғи Аҳмедов бўладилар. Собиқ деганимиз — Андижон пахтачилик институти худди шундай хўжалигининг собиқ директори Қодиров.

Гап шундаки, ҳар икки хўжаликнинг ишлаб чиқариш фаолияти шунақанги издан чиқиб кетганки, асти қўяверасиз. Аҳмедов бош бўлган хўжаликда беш йилдан буён пахта ҳосилдорлиги бир нуқтада депсиниб турибди. Атрофдаги колхозлар бу тажриба хўжалигидан иш ўрганганни келиш ўрнига, бу ердагилар колхозлардан намуна олиши керак бўлиб қолди. Чунки, тажриба хўжалигида олинаётган ҳосил колхозлардагидан етти-саккиз центнер паст. Бурноғи йили пахтачиликдан планда белгиланган 110 минг сўм фойда ўрнига салкам 84 минг сўм кони зарар кўрилди. Қодиров директор бўлган хўжаликда ҳам иш «чакки» бўлмади. Маҳсулот олиш плани элликдан аранг бир процент ортди.

Бу хўжаликларда етиштирилган маҳсулотни ҳисобга олиш, реализация қилиш тартиби ҳам худди келишиб олингандек айнан бир хил ва ғалати. Ҳосил бундай омборга келтирилиб, ҳисоб-китоб қилиниш ўрнига, тўғридан-тўғри даланинг ўзидан тарқатила беради. Уларнинг назарида шунинг ўзи ҳам ғаройиб бир ихтиро эмиш. Расмиятчиликнинг нима кераги бор деб, сизга димоғ-фироғ ҳам қилиб қўйишади.

«Ихтиро»нинг миси айниқса асаларичиликда шундоққина чиқди-қолди. Ҳар қутисидан 16 килограмм ўрнига ниҳояти 3,5 килограммдан асал олинди. Андижонлик директор бунга ҳам баҳона топди: гўё тажриба хўжалигининг асаларилари данга са эмиш. Тўғри-да, бўлмаса шу атрофдаги хўжаликлар 20 килограммдан ошириб асал олаётган бир пайтда бу ерда шунақанги ҳосил олинармиди?

Собиқ ва ҳақиқий директорларимизнинг мучали нималигини билмаймиз-у, иш тутишларидан «бамайлихотир» деган йилда туғилишган-ов, демай иложингиз йўқ. Негаки, иккови ҳам дунёни сув босса тўпиғига чиқмайдиганлардан. Бўлмаса, неча-неча минг сўмлик автомашина, трактор, бульдозерлар очиқ майдонда ётиб, қуш-қумурсқаларга уя бўлармиди. Тошкентдаги тажриба хўжалигида оз эмас, кўп эмас 25 та пахта териш машинаси, азамат тракторлардан 17 таси, баҳайбат экскаватордан иккитаси, катта бир бульдозер, чорвачилик фермасини механизациялаш учун келтирилган анжомлар — хуллас 215 минг сўмлик техника яроқсиз ҳолга келтирилган.

Хўжасизлик шу қадар авжга минганки, 62 тонна калий тузи, 2,5 тонна кальций, яна қанчадан-қанча минерал ўғит очиқ ҳавода ётганидан, тупроқдан фарқи қолмаган. Бунинг устига, бир вақтлари келтирилган 15 тонна суперфосфат, 6 тонна кальций цианамид умуман хўжалик ҳисоб-китобида йўқ.

Давлат мулкини талон-торож қилишга хўжалик агрономи У. Ғофуровдан тортиб, бригадир А. Сафаровгача, бош бухгалтер Штерндан тортиб, омборчи Шохмуродов, комендант Муродовдан тортиб, бош инженер Пак Чунгача — гапнинг қисқаси, катта-кичик лавозимдаги кишиларнинг бир нечаси бош қўшишган. Биргина отбоқар Отакаевнинг ўзи 49 тонна беда ва 44 тонна сомонни гумдон қилган. Бу пулни ундириб олиш ҳеч кимнинг эсига келмаяпти. Қурилиш мастери Кузнецовнинг айби билан 10 тонна цемент яроқсиз ҳолга келгани учун ҳисобдан чиқариб ташланган. Лекин бунинг учун айбдор бўлган бирорта кишига ақалли «яхши бўлмабди» деб ҳам қўйишмади.

Эҳ-ҳе, хўжаликдаги қайси бир чатоқликни гапириш мумкин экан? Бултур ортиқча экилган 36 гектар шоли ва пахтанимми, 11 гектар сабзавот ва полиз экинларининими, ҳеч қайси ҳисоботда кўрсатилмаган салкам 6 гектар мошнимми? Ҳар бири ҳақида алоҳида-алоҳида қисса ёзса арзийди. Кейинги йилларда ходимларга қонунсиз тўланган 2800 сўм маблағни кимдан ундириб олиш кераклигини бухгалтерлардан Асомов, Юсупов, Нуриев, ишчилар комитетининг раиси Асқаровлар аниқлаб беришмаса, иш терговорганларига бориб тақалиши турган гап.

Андижонда ҳам молия-хўжалик ишлари тахминан шу савияда деса бўлади. Фамилия ва рақамларни тирбанд қилиб, қимматли вақтингизни олгандан кўра, икки шингилини айтиб қўяқолайлик. Таваккал қилиб текширилган мансабдор кишилардан 13 тасининг 1,5 минг сўмдан кўпроқ қарзи бўлгани ҳолда, бош бухгалтер Саримсоқов талмовсирайди. Ҳар йили институт талабалари тажриба хўжалигида ишлаб чиқариш практикасини ў т к а з и ш а д и. Аммо бажарилган иш учун ҳақни хўжалик бригадирлари ўз ёрдамчилари билан «туя» қилиб келишаверган. Бригадирлардан Камолов ва Мамасолиев бир ойнинг ўзида 632 сўм пулни шу йўл билан чўнтакка уришган.

Хуллас, ишлар мана шунақа бўлгандан кейин тажриба хўжалиги бошлиқлари ҳадиксирамай, ким ҳадиксирасин?

Абдукарим НАБИХЎЖАЕВ.

«ПРАВДА»НИНГ БАЙРАМИ

Республика «Билим» уйида «Правда» газетасининг байрами бўлиб ўтди. Шу газетанинг редколлегияси билан Тошкент шаҳар партия комитети уюштирган бу байрамда қурилиш корхоналари, муассасалар ҳамда ўқув юртларининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари қатнашдилар.

«Правда» редколлегиясининг аъзоси, адабиёт ва санъат бўлимининг редактори Н. А. Потапов, «Правда»нинг сиёсий шарҳловчиси В. В. Маевский йиғилиш аҳли ҳузурида нутқ сўзладилар. Кечада тошкентлик газетхонлар Ленин «Правда»сининг муҳим аҳамияти тўғрисида гапириб, редакция планларига бир қанча таклифлар киритдилар.

Газетани пропаганда қилиш ва тарқатиш борасида актив ишлаган ликлари учун унинг активларидан катта группаси «Правда» редакцияси ва нашриётининг фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди.

(ЎзТАГ).

ЯКШАНБА АХБОРОТИ

Лотерея билетларингизни текширдингизми?

Машиналар муборак

Ўзбекистон авиацияси граждан ҳаво флоти бошқармасининг хизматчиси Абдулазиз Бўтабоев республика олтинчи чиқарилиш пул-буюм лотереяси расмий жадвалини текширганида, қувониб кетди: 20409 серияли 140-билетига «Волга» енгил машинаси ютди. Андижон область Ленин районидаги «Октябрь 50 йиллиги» колхозининг тегирмончиси Раим Эргашевнинг Бутуниттифок тўртинчи автомотолотереяси иккинчи ютуқлар жадвалидаги 59318 серияли 23-билетига «Волга» чиқди. Тошкент шаҳридаги 82-мактабнинг 5-синф ўқувчиси Бахтиёр Азизов Ўзбекистон ССРнинг олтинчи чиқарилиш пул-буюм лотереяси, расмий жадвалидаги ғиж-ғиж рақамларни текшириб ўтириб, ўз билетига «Москвич-412» маркали машина ютганлигини пайқаб қолди. Шу жадвал бўйича Самарқанддаги Пайариқ районининг Карл Маркс номли колхоз аъзоси Ўроз Ўриновга ҳам «Волга» енгил машинаси чиқди.

Ж. АБДУКАРИМОВ,
И. ҚОРАБОЕВ,
Э. ХЎЖАҚУЛОВ.

Қўшалоқ омад

Қашқадарё областининг Китоб район аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати ходимлари Лутфия Керимова билан Ғафур Олимов Ўзбекистон ССР пул-буюм лотереясининг олтинчи чиқарилиш билетларидан анча сотиб олишган эди. Жадвалдаги ютуқларни текширишганида Лутфия «Москвич» ва Ғафур «Запорожец» машиналари ютишганидан қувонишди.

Қ. БЕРДИЕВ.

Йўли яқин бўлди

Фарғона областининг Олтиариқ районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг аъзоси Раҳимжон Қосимовнинг йўли яқин бўлиб қолди: узоқ-яқин жойларга лотерея билетига ютиб олган аравачали «Иж-Юпитер-2» мотоцикли билан бориб келаверади.

Ғ. РАҲМАТОВ.

Кўплар қувончи

Янги йил арафасида Прага шаҳрида ўтказилган журналистлар халқаро бирдамлик лотереяси ўйинида хоразмликлардан жуда кўп киши катта-кичик буюмлар ютиб олди. Урганч локомотив депосининг машинисти И. Скринниковнинг тўртта билетига бирданига ютуқ чиқса бўладими! Шундай қилиб у бир ўйинда «Аврора» кино камераси, қўл соатлардан иккита, рангли авторучка ютди. Шу депонинг машинисти Г. Ниёзов «Брюсса» холодильниги ютган бўлса, Қўшкўпир районида чиқадиган «Мўл ҳосил учун» газетасининг ходими Қ. Ражабов қўл соати, темир йўл ишчиси Валентина Яшкова «Космос» транзистор радиоприёмнигига эга бўлишди.

Ш. САФАРОВ.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

Турли мамлакатларда

ЛЕНИНИЗМНИНГ ЎЗГАРТИРУВЧИ БУЮК КУЧИ

Москвада «Ҳозирги даврда ленинизм ролининг ошиши ва антикоммунизмни танқид қилиш» деган мавзуда В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланган халқаро назарий конференция ўз ишини тамомлади.

Конференция ишида Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Монголия, Польша, Румыния, Совет Иттифоқи, Чехословакия делегациялари, шунингдек Франция, Сурия, Канада ва Германия Федератив Республикасидан келган марксист назариячилар қатнашди. (ТАСС).

МУНОСАБАТЛАР КЕСКИНЛАШДИ

БАҒДОД, 23 январь. (ТАСС). Ироқ ташқи ишлар министрлиги кеча Эроннинг Бағдоддаги элчихонасига нота юбориб, элчини, элчихонанинг ҳарбий атташесини ва уч ходимини Ироқ республикасининг ички ишларига аралашди, деб айблади ва мазкур кишиларнинг ўн соат мобайнида Ироқдан чиқиб кетишларини талаб қилди. Нотада Эроннинг Бағдоддаги, Карбалодаги ва Басрадаги консулхоналарини ёпиш ҳам талаб қилинган. Бу консулхоналарнинг ходимлари 24 соат ичида Ироқ территориясидан чиқиб кетишга мажбурдирлар.

Ироқ информация агентлиги тарқатган хабарда айтилишича, Эроннинг Бағдоддаги элчихонаси ходимлари ҳукуматга қарши қаратилган ва яқинда фош қилинган фитна қатнашчилари билан алоқада бўлганлиги айтилади.

Кеча тушдан кейин Эрон элчиси, элчихонанинг тўрт ходими ва ёпиб қўйилган консулхоналарнинг хизматчилари махсус самолётда Бағдоддан жўнаб кетдилар.

ТЕҲРОН, 23 январь. (ТАСС). Эрон ташқи ишлар министрлиги баёнот эълон қилиб, Ироқ республикаси ҳукуматининг Эрон элчисига, шунингдек Эроннинг Ироқдаги элчихонаси ва консулхоналари ходимларига нисбатан кўрган чоралари хусусида таассуф изҳор қилади ва улар шаънига айтилган айбларнинг ҳаммасини рад этади.

Жавоб чораси тариқасида, дейилади баёнотда, Эрон ҳукумати қабул қилган қарорга мувофиқ Ироқнинг Теҳрондаги элчиси, ҳарбий атташеси ва унинг уч ёрдамчиси 24 соат мобайнида Эрон территориясидан чиқиб кетиши лозим.

Шунингдек, Ироқнинг Эрондаги ҳамма консулхоналари ёпиб қўйилади, уларнинг ходимларига эса Эрон тупроғидан дарҳол жўнаб кетиш таклиф этилди.

Раж-Патх Марказий магистрали Деҳлининг энг чиройли ва серқатнов жойларидан бири ҳисобланади. Бу ерда тантанали парад ва намойишлар ўтказиб турилади.

В. Соболев фотоси (ТАСС).

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

ИСПАНИЯ

ПАРИЖ. Франкочи маъмурларнинг жазо чоралари Испаниянинг ўн минглаб меҳнаткашлари уюшқоқлик билан олиб бораётган забастовка курашини бостиришга ожизлик қилиб қолди. «Юманите» газетаси Испаниядан олинган хабарларга таяниб, Испания ишчиларининг кураши кучайиб, забастовка ҳаракати кескин тус олаётганлигини таъкидлайди.

Астурия кончиларининг забастовкаси беш ҳафтадан буён давом этмоқда. «Унос» давлат монополия трестининг дирекцияси 25 минг кончининг моддий аҳволини ва меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги қонуний талабларини қондиришдан бош тортмоқда.

БЕЛЬГИЯ

БРЮССЕЛЬ. Бельгиядаги Лимбург вилояти кўмир ҳавзасининг кончилари бундан икки ҳафтадан олдинроқ бошланган забастовкани давом эттирмоқдалар. Кўмир ҳавзасидаги барча корхоналарда иш тўхтаб қолди. Иш ташловчилар 23 мингдан ортиб кетди. Улар моддий аҳволларини яхшилаш тўғрисидаги талаблари қондирилишини, шунингдек бу районда шахталарни бекитиб қўйиш ниятидан воз кечилишини талаб қилмоқдалар. Льеж кончилари ҳам Лимбург кончиларига ҳамкорлик белгиси сифатида забастовка эълон қилдилар.

ШВЕЦИЯ

СТОКГОЛЬМ. Трольхеттанда Швециянинг «Сааб» концернаси автомобиль заводларининг икки мингдан зиёдроқ ишчилари забастовка эълон қилди. Улар меҳнатга адолатли ҳақ тўланишини талаб этмоқдалар ва йиғма конвейерларда тоқат қилиб бўлмайдиган иш суръатларига қарши норозилик билдирмоқдалар.

(ТАСС).

Ҳиндистон республикасининг 20 йиллигига

МУҲИМ ЎЗГАРИШЛАР ДАВРИ

Эртага Ҳиндистон халқи ўзининг миллий байрами — мамлакат республика деб эълон қилинган куннинг 20 йиллигини тантанали равишда нишонлайди. Совет кишилари ҳинд халқининг ўз мустақиллиги ва озодлиги учун олиб борган узоқ ва мардона курашини зўр эътибор билан кузатиб борди. Ана шу кураш давомида совет халқи дўст мамлакат халқларига ёрдам бериб, қўллаб-қувватлаб турди. Ҳиндистон мустақил давлат сифатида ташкил топган кундан бошлаб давлатларимиз ва халқларимиз ўртасида мустаҳкам дўстлик алоқалари ўрнатилди. Икки мамлакат ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик ривожланиб ва мустаҳкамланиб бормоқда.

* * *

Ҳозир, дунё XX асрнинг учинчи чорагига қадам қўйган бир пайтда, ана шу улкан Осиё давлати мустақилликка эришганидан сўнг мустамлакачилар туфайли қандай оғир аҳволда қолганини тасаввур қилиш қийин. Британиянинг мустамлакаси бўлган Ҳиндистоннинг бўлиниб кетиши натижасида хангу-манг бўлиб қолган миллионлаб кишилар Деҳли ва бошқа йирик шаҳарларга интилдилар. Меҳнаткашлар оммаси қашшоқлик, ишсизлик ва очлик чангалида азоб чекарди. Ҳиндистон аҳолисининг деярли тўртдан бири яшайдиган феодал князликлари ўз ҳукмронликларидан воз кечишни истамай марказий ҳукуматга қарши фитналар уюштирдилар.

Бироқ озодлик ҳаракатининг раҳбарлари — Ж. Неру ва унинг тарафдорлари мамлакат олдида пайдо бўлган қийинчиликларга қарамай мамлакатни ва меҳнаткашларни тўғри йўлга бошладилар. Феодал сепаристларининг кирдикорлари барбод бўлди. 1950 йилнинг 26 январида мамлакат республика деб эълон қилинди. Конституция қабул қилинганидан кейин бир йил ўтгач Неру ҳукумати мамлакат тараққиётининг беш йиллик планини амалга оширишга киришди. Бу беш йиллик планнинг асосий мақсади мамлакатнинг иқтисодий мустақиллигини, омманинг турмуш даражасини кўтаришдан иборат эди.

Табиийки, бу сиёсат яхши натижалар берди. Мамлакат экономикаси ўсди ва мустаҳкамланди. Давлат экономика секторида 80 дан ортиқ корхона вужудга келди. Бугунги кунда Ҳиндистон четдан нисбатан жуда оз ёрдам олгани ҳолда металлургия заводлари, электр станциялари, цемент, шакар, тўқимачилик корхоналари қураётган экан, бу шубҳасиз давлат секторининг хизмати туфайлидир.

Шуни ҳам айтиш керакки, Совет Иттифоқининг техникавий ва иқтисодий ёрдами билан Ҳиндистонда қурилган завод ва фабрикалар ҳозирги кунда мамлакатда ишлаб чиқарилаётган барча пўлат ва прокатнинг учдан бирини, нефтнинг 50 процентини етказиб бермоқда.

Ҳиндистон республикаси мустақиллик йўлида қатор муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Лекин булар осонликча бўлаётгани йўқ. Мамлакат оғир саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳасида анча ютуқларга эришган бўлса ҳам мамлакатни индустрлаш, унинг иқтисодини юксалтириш ҳали халқнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларидан орқада қолмоқда.

Шуни ҳам унутмаслик керакки, мамлакатда Неру сиёсатини амалга ошириш ички ва ташқи реакцияга қарши курашиш жараёнида олиб борилди. Бу ерда юз бераётган ўзгаришлар билан феодал-помешчиклар синфи ҳам, монополистик капитал ҳам, АҚШ ва Англиянинг империалистик доиралари ҳам чиқиша олмайдилар. Феодал ва диний-шовинистик элементлар ҳамда чет эл монополиялари билан маҳкам боғланган ҳинд монополистик капитали зўр бериб ҳокимиятга интилмоқда, меҳнаткашларга ўз таъсирини кучайтирмоқда.

Йирик шахсий бизнес манфаатларини ифодаловчи Жан сант, Сватантра сингари ўнг партиялар, шунингдек Ҳиндистон ҳукмрон партиясидаги консерватив ва реакцион доиралар «синдикат» деб аталган группа раҳбарлигида 1969 йилда Индира Ганди ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатига очиқдан-очиқ хужумга ўтдилар. Уларнинг мақсади мамлакатдаги илғор ўзгаришларни барбод бериш, давлат секторини тугатиш ҳамда шахсий синдикатларга кенг йўл очиб беришни кўзлар эди. Бироқ ҳозир Ҳиндистонда юз бераётган воқеалар ҳукмрон партиядаги ўнг доираларнинг мамлакатдаги барча демократик ва прогрессив кучларининг қатъий зарбасига учраётганини кўрсатиб турибди.

Бош министр Индира Ганди ташаббуси билан 1969 йилнинг июль ойи бошларида Бангаларда ўтган Ҳиндистон Миллий Конгресси Бутунҳиндистон комитетининг сессияси халқ оммасининг талабларини қондириб, иқтисодий сиёсат соҳасида қатор резолюциялар қабул қилди. Бу резолюцияларда йирик шахсий банкларни миллийлаштириш, давлат экономика секторини кучайтириш, ер ислоҳоти ўтказиш ва бошқа қатор тадбирлар кўзда тутилган. Шу сессиядан сўнг бош министр Индира Ганди иккита муҳим тадбирни дадиллик билан амалга оширди. Дастлаб у молия министри М. Десаини ўз лавозимидан олиб ташлади. Бу одам ҳукуматдаги монополистик капиталнинг ашаддий тарафдори эди. Сўнгра Индира Ганди мамлакатдаги 14 та йирик шахсий банкларни национализация қилиш тўғрисида декрет чиқарди. Кенг халқ оммаси қизғин кутиб олган ана шу тадбирларнинг дадиллик билан амалга оширилиши туфайли реакция қатъий зарбага учради. Бу тадбирлар президент сайловларида ҳам ўз аксини топди. Индира Ганди ва прогрессив кучлар қўллаб-қувватлаган В. Гири ана шу сайловда ғолиб чиқиб, республика президентлигига сайланди.

Моражи Десаининг ҳокимиятдан четлаштирилиши, 14 йирик банкнинг национализация қилиниши ва В. Гирининг президентликка сайланиши мамлакат сиёсий ҳаётидаги кескин бурилишни билдиради, — дея баҳолаган эди, бу воқеани Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий кенгаши ўз баёнотида.

Бироқ шуни ҳам таъкидлаш керакки, кураш бу билан ниҳоясига етгани йўқ. У янада жиддий тус олди... Омма ёрдамидан маҳрум бўлган ўнг доиралар бош министр ва унинг тарафдорларига қарши хужумга ўтдилар. Бироқ улар ўз мақсадларига эриша олмадилар. Конгрессдагиларнинг катта кўпчилиги Индира Ганди ва унинг йўлини ёқлаб чиқди. 1969 йил декабрнинг охирида Бомбай шаҳрида бўлиб ўтган Ҳиндистон Миллий Конгрессининг 73 съезди қабул қилган резолюцияда ўнг партия раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракатлари қаттиқ қораланди. Съезднинг экономика масалаларига бағишланган қарорлари айниқса катта аҳамиятга эга. Бу қарорларда монополистик капитални қисқартириш, собиқ ҳинд князларига нафақани бекор қилиш, умум страхованье системасини миллийлаштириш, ташқи савдода давлат секторининг ролини кенгайтириш, яқин йиллар ичида ер ислоҳатини амалга ошириш, ижтимоий тенгсизликни тугатиш кўзда тутилади. Съезднинг сўнгги мажлисида сўзга чиққан бош министр Индира Ганди Ҳиндистоннинг халқлар ўртасида дўстлик ва тинчлик сиёсати тарафдори эканлигини таъкидлади.

Ҳиндистоннинг ҳозирги сиёсий ҳаёти чалкаш ва зиддиятларга тўла. Бу буюк мамлакатнинг халқлари бахт ва тараққиёт сари қизғин курашлар билан бормоқда. Ҳиндистон узра эса бошлаган мусаффо шабада мамлакат олдида янгидан-янги истиқболлар очмоқда. Сенга оқ йўл тилаймиз, янги Ҳиндистон!

В. НАЗАРОВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

◆ НАҲАНГ БАЛИҚ ВА ТОВУШ

Инглиз гидрографлари океандаги бир орол қирғоғида ишлаб туришганида уларга бир тўда наҳанг балиқлар «ҳужум» қилишди. Саросимага тушиб қолган олимлар бу «ҳужум»ни қандай даф этиш чораларини излаб, кўп уриндилар, бақиришди, таёқ кўтаришди. Наҳанг балиқлар юқори частотали товушлар (15000-60000 герц. частота)га бардош бериша олмас экан. Океанларда сузадиган оддий эхолот эса худди шундай частотада ишлайди. Эхолот ишлаши ҳамоно наҳанг-балиқлар ҳар томонга тум-тарақай сузиб кетишди.

◆ «ЯНГИ ЙИЛ... ДАРАХТИ»

Австралия ва Янги Зеландия мамлакатларининг аҳолиси янги йилни саратоннинг энг жазирамасида байрам қилишади. Бу мамлакатларда арча дарахти ўсмайди. Лекин бу ерда «шимолнинг яшил маликаси» ўрнини босадиган дарахт бор. Бу дарахт худди буюртма бергандек, саратоннинг жазирамасида — янги йил нишонланаётганда парча-парча гуллайди. Гуллари ёрқин арғувон рангда товланиб туради. Шу сабабли Янги Зеландиянинг энг кўркам ўсимлиги — метросидерос дарахтини «Янги йил дарахти» деб аташади.

◆ ВОДОРОД АЧИТҚИСИ

Водород ачитқисини дорихоналарда жуда кўп кўргансиз. У энг кенг тарқалган химикатлардан ҳисобланади. Яқинда бу модданинг яна бир фойдали хусусияти маълум бўлди. Агар ачитқининг озгина аралашмасини кўкпояга аралаштирсангиз, силоснинг сифати яхшиланади, тўйимли даражаси ошади, яхши сақланади. Бутуниттифоқ чорвачилик илмий-тадқиқот институти ходимлари буни тажрибада синаб кўрдилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 7.45 — «Мактаб ва жамоатчилик» туркумидан, 8.25 — Республика санъат усталарининг концерти, 9.30 — Шарқ куйлари, 10.10 — «Табассум »радиожурнали, 11.35 — «Улуғвор Ватанимиз» деган концерт, 12.15 — «Эрталабки салом!» (Москва), 13.30 — «Хатларингизни ўқиб...» деган концерт, 15.10 — Халқ талантлари концерти, 16.10 — П. Георгиади. «Қуёш остидаги минора» радио пьессаси (русча), 17.40 — Экран янгиликлари, 18.00 «Музикали глобус», 18.40 — С. Рахманинов. «Лўлилар каприччиоси», 19.20 — Қўшиқ ва рақслар, 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси, 21.00 — «Мамлакат ва қитъаларда», 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт, 22.20 — «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш. 23.20 — Кечки концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Тошкент кўрсатади, 10.00 — Физкультура билан шуғулланинг.

Рус тилида: 10.20 — Болалар учун кинофильм, 10.40 — «Ўйлаб топингчи?», 11.10 — «Темур ва унинг командаси» (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 12.40 — Севимли ёзувчиларингиз: Ойбек. 14.00 Музика мактаби ўқувчиларининг концерти, 14.40 — Илмий-оммабоп фильм.

Рус тилида: 17.05 — «АХБОРОТ», 17.35 — «Мардлик — мангулик» (ўзбек тилида), 18.15 — «Бремен музикачилари» (мультфильм), 18.35 — «24-25 қайтмайди» (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.10 — КИНОЛЕНИННОМА, 21.05 — Телеминиатюралар (такрорий кўрсатув), 21.45 — «АХБОРОТ», 22.15 — Лирик концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — Тошкент. Ўқув кўрсатувлари. 12.00 — Москва кўрсатади. 21.30 — Киносаёҳатчилар клуби, 22.30 — Арманистон ССР санъат усталарининг концерти, 23.45 — «Етти кун» халқаро программаси.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — Фрунзе телестудиясининг кўрсатувлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 25/I да Евгений Онегин (кундузи). Пиковая дама (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/I да Олтинчи июль (кундузи), Алжонларим (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 25/I да Қайнона (кундузи), Паранжи сирлари (кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/I да Баҳс (кундуз соат 4 да).

КИНО

Севишганлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 да).

Гўзал маликам (2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 2, 5.15, кеч 8.30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 2.40, 5.45, кеч 8.45 да).

Дўзах остонаси — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун). «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 да).

Оскар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Озод туғилган — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Видолашув — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика — фаришталар маликаси (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Фантомас (2 серия) — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Ваҳшийлар базми — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8, 10 да).

Ёш эдим — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11 ярим ва кундуз 1 да).

Флиппер — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 10 да).

4 февраль кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совет кенгашида филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

М. Ҳасанов: «Садриддин Айний публицистикасининг ғоявий-бадиий хусусиятлари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан академиянинг асосий кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
27 ЯНВАРДА
ХОРАЗМ «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИНИНГ КОНЦЕРТИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон ССР халқ артисткаси

ГАВҲАР РАҲИМОВА

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти

МУҲАММАДЖОН МИРЗАЕВ

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДАГИ «ХИМИКЛАР» МАДАНИЯТ САРОЙИДА
26 ЯНВАРДА
7—10-СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИ УЧУН 10-МУЗИКАЛИ АБОНЕМЕНТ БЎЙИЧА
«ЖОЗИБАЛИ МУЗИКА»
деган темада
УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ

Лектор — Полина РОЙТЕНБЕРГ.

Қатнашадилар: БУТУНИТТИФОҚ БАДИИЙ КОЛЛЕКТИВЛАРИ КУРИГИНИНГ ЛАУРЕАТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СИМФОНИК ОРКЕСТРИ

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

ЗОҲИД ҲАҚНАЗАРОВ

Республика конкурсининг лауреатлари: Юзефа ВАСИЛЬЕВА, Марлис ЮНУСХОНОВ;

Солистлар: Александр ЛЕУШКИН, Владимир ВЕРИГИН;

Успенский номли 10 йиллик музика мактабининг ўқувчиси

НИГОРА АҲМЕДОВА

Концерт-лекция кеч соат 7 яримда бошланади.

Билетлар «Химиклар» маданият саройи кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

А. НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

31 ЯНВАРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА

Т. Содиқов, Б. Зейдман, Ю. Ражабий, Д. Зокиров музикаси.

«ЗАЙНАБ ВА ОМОН»
(3 пардали опера)

Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти Ф. ШАМСУТДИНОВ;

Постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти М. МУҲАМЕДОВ;

Рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми М. МУСАЕВ.

Балетмейстер — СССР халқ артисти М. ТУРҒУНБОЕВА;

Хормейстер — С. ШОДМОНОВ.

Билетлар сотилмоқда.

РАЙОН ЭНЕРГИЯ БОШҚАРМАСИ «ЎЗТЕПЛОСЕТЬ»
1 ЯНВАРДА ТУГАТИЛГАН

Даъволар билан: Тошкент шаҳар, Б. Хмельницкий кўчаси, 53-уй, тугатиш комитетига 5 февралгача учрашилсин.

Ўзбекистон ССР Социал-таъминот министрлиги ва Тошкент тўқимачилик комбинати республика миқёсидаги шахсий пенсионер 1931 йилдан буён КПСС аъзоси

Мавлон САРИЖОНОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон -48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус -42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55, Гулистон — 22—09.

№ Г — 20. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583 Р. 01169.